

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İLKOKUL MATEMATİK DERS KİTAPLARINA İLİŞKİN SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ruhi BURSA

Danışman: Doç. Dr. Yasin GÖKBULUT

TOKAT-2022

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, **Doç. Dr. Yasin GÖKBULUT** danışmanlığında hazırlamış olduğum “**İlkokul Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi**” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

..../11/2022

Tez Yazarı (Ad Soyad) İmza

Ruhi BURSA

JÜRİ KABUL VE ONAY

Ruhi BURSA tarafından hazırlanan “**İlkokul Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı 19/12/2022 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen Jüri tarafından Oy Birliği / Oy Çokluğu ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Üye (Başkan) :.....

.....

Üye :

.....

Üye :

.....

ONAY

...../...../.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma, eğitim sistemimizde ve gelecek yaşantımızda oldukça önemli bir yer tutan ilköğretim matematik derslerinde öğrenci başarısını arttırmak, mevcut matematik ders kitaplarının eksik ve yeterli yönlerini tespit etmek amacı ile yapılmıştır. İlkokul matematik ders kitaplarını, öğretmen görüşleri ile inceleyerek, matematik öğretimine ve gelecekte daha yeterli ve öğrencilerin severek çalışacakları ders kitapları üretilmesine rehberlik etmek amacı ile yapılmıştır.

Bu çalışmamda bana yardım eden ve destekleyen Tez Danışmanım Sayın Doç. Dr. Yasin GÖKBULUT'a, teşekkürü borç bilirim. Üniversite derslerine gidip gelmeme yardımcı olan ve sürekli destekleyen kayınpederim Uzman Öğretmen Necmettin Bolat'a ve kayınvalidem Necmiye Bolat'a çok teşekkür ederim. Ayrıca bana hayatımın her alanında destek veren ve güvenen beni hep cesaretlendiren eğitimci, sevgili eşim Elif Bolat Bursa'ya ve biricik oğlum Alperen'e şükranlarımı sunarım.

ÖZET

İLKOKUL MATEMATİK DERS KİTAPLARINA İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Bursa, Ruhi

Yüksek Lisans, Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yasin Gökbulut

Aralık, 2022, xii+ 85 sayfa

Bu araştırmada ilkokul matematik ders kitaplarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini alarak, matematik ders kitapları hakkında bir durum tespiti yapmak ve bu konuda görevli uzmanlara yardımcı olabilecek bulguları elde ederek önerilerde bulunmak amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Doğu Anadolu Bölgesinin bir ilinde sınıf öğretmenliği yapan 82 tane ilkokul sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma betimsel tarama desenindedir. Verilerin toplanması için Çakır (2006) tarafından oluşturulmuş İlköğretim Dördüncü sınıf Matematik Ders Kitapları ile İlgili Öğretmen Görüşleri Anketi kullanılmıştır. Anketin uygulanması için anket formu Google forma aktarılmış ve buradan oluşturulan bağlantı uzantısı ilçe milli eğitim müdürleri tarafından okullar için oluşturulan WhatsApp ve Telegram gruplarında paylaşılmış, anket öğretmenlere ulaştırılarak veriler elde edilmiştir. Çakır (2006) tarafından araştırma anketinin güvenirlik (cronbachalpha) değeri 0.975 olarak hesaplanmıştır. Anketteki bazı maddeler araştırma ile ilgili olmadığı için çıkarılmış ve anketin son halindeki maddelerin güvenirlik düzeyleri tekrardan incelenerek 0,99 olarak bulunmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda uygulamaya katılan öğretmenlerin, araştırma konusu olan matematik ders kitabı hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans, yüzde ve aritmetik ortalama değerleri ile ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi ve anova testi yapılmıştır. Araştırma sonucunda ankete katılan öğretmenlerin verdikleri yanıtların genel aritmetik ortalamalarına bakıldığında kitapların biçimsel özellikleri ile alıştırma ve değerlendirme boyutlarına ilişkin olumsuz düşündükleri fakat içerik, görsel özellik ve yardımcı materyaller

boyutlarına ilişkin olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür. Aynı zamanda matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Cinsiyet değişkenine, kıdem yılı değişkenine, okutulan sınıf seviyesi değişkenine, öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Kıdem yılı değişkeninde 0-5 yıl, 21 ve üzeri olan öğretmenlerin alıştırmaya ve değerlendirme ve görsel özellikler alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının kıdem yılı 11-15 yıl arası olan öğretmenlerin alıştırmaya ve değerlendirme ve görsel özellikler alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Matematik Ders Kitabı, Öğretmen Görüşleri, Kitap İnceleme

ABSTRACT

EXAMINATION OF CLASS TEACHERS' OPINIONS ON PRIMARY SCHOOL MATHEMATICS LESSON BOOKS

Bursa, Ruhi

Master's Thesis, Classroom Education Department

Thesis Advisor: Assoc. Prof.Dr.Yasin Gökbulut

December, 2022, xii+ 85page

In this study, it is aimed to determine the situation about mathematics textbooks by taking the opinions of the classroom teachers about the primary school mathematics textbooks and to make suggestions by obtaining the findings that can help the experts in this field. The sample of the research consists of 82 primary school classroom teachers working in a province of the Eastern Anatolia Region. The research is in descriptive scanning design. In order to collect the data, the 'Teachers' Opinions Questionnaire on Primary School Fourth Grade Mathematics Textbooks created by Çakır (2006) was used. For the application of the questionnaire, the questionnaire form was transferred to the Google form and the link extension created from here was shared in the WhatsApp and Telegram groups created for schools by the district national education directors, and the data was obtained by sending the questionnaire to the teachers. The reliability (cronbach alpha) value of the research questionnaire was calculated as 0.975 by Çakır (2006). Some items in the questionnaire were removed because they were not relevant to the research, and the reliability levels of the items in the final version of the questionnaire were re-examined and found to be 0.99. In line with the purpose of the research, t test and anova test were conducted to determine whether there is a significant difference between the frequency, percentage and arithmetic mean values of the teachers participating in the application about the mathematics textbook, which is the subject of the research, and the sub-dimensions of the teacher opinions about the textbook. As a result of the research, when the general arithmetic averages of the answers given by the teachers who participated in the survey were examined, it was seen that they thought negatively about the formal features of the books and the dimensions of practice and evaluation, but they reported

positive opinions about the dimensions of content, visual features and auxiliary materials. At the same time, teachers' views on the sub-dimensions of the teacher's opinions about the mathematics textbook were examined in terms of various variables. It was found that there was no significant difference according to gender variable, seniority year variable, grade level taught, and educational status variable. In the variable of years of seniority, it was seen that the average scores given to the sub-dimensions of practice and evaluation and visual features of teachers who are 0-5 years, 21 and above are higher than the mean scores given to the sub-dimensions of practice and evaluation and visual features of teachers with a seniority year of 11-15 years.

Keywords: Mathematics Textbook, Teacher Opinions, Book Review

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK SÖZLEŞME.....	i
JÜRİ KABUL VE ONAY	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Amaç	8
Önem	9
Sayıtlılar	10
Sınırlılıklar	10
Tanımlar	11
BÖLÜM II	11
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	12
Matematik Eğitimi ve İlkokulda Matematik Ders Kitapları	12
Matematik Öğretimi ve Önemi.....	12
Matematik Öğretiminde Ders Kitaplarının Rolü	13
Ders Kitapları ile İlgili Tanımlar	15
Ders Kitabının Taşınması Gereken Özellikler	16
Biçimsel Özellik	16
İçerik	17
Ölçme ve Alıştırma- Değerlendirme	17
Görsel Özellikler.....	19
Öğrenci Çalışma Kitabı-Yardımcı Materyal	19
Dil ve Anlatım	20
Bilimsel Özellik.....	21

İlgili Araştırmalar	22
BÖLÜM III	29
YÖNTEM	29
Araştırmanın Modeli	29
Çalışma Grubu.....	30
Veri Toplama Aracı.....	31
Veri Toplama Aracının Güvenirliği	32
Verilerin Çözümlemesi	33
BÖLÜM IV	35
BULGULAR.....	35
Öğretmenlerin Kitabın Biçimsel Özelliklerine İlişkin Görüşleri	35
Öğretmenlerin Kitabın İçerik ile İlgili Özelliklerine İlişkin Görüşleri	40
Öğretmenlerin Kitabın Alıştırma ve Değerlendirme ile İlgili Özelliklerine İlişkin Görüşleri.....	46
Öğretmenlerin Kitabın Görsel Özelliklerine İlişkin Görüşleri.....	49
Öğretmenlerin Kitabın Yardımcı Materyaller-Öğrenci Çalışma Kitabı ile İlgili Özelliklerine İlişkin Görüşleri.....	52
Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması	53
Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	54
Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Kıdem Yılı Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	55
Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Okutulan Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	56
Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması.....	57
BÖLÜM V	58
TARTIŞMA	58
Araştırma Maddelerinin Anket Düzeyinde Tartışılması	58
Biçimsel Özellik Bakımından Tartışılması.....	58
İçerik Bakımından Tartışılması	59
Alıştırma ve Değerlendirme Bakımından Tartışılması.....	60
Görsel Özellik Bakımından Tartışılması	60
Yardımcı Materyal(Çalışma Kitabı) Bakımından Tartışılması	61

Araştırma Anketinin Alt Boyutlarının Değişkenlere Göre Tartışılması	62
Cinsiyet Değişkenine Göre Tartışılması.....	62
Kıdem Yılı Değişkenine Göre Tartışılması	62
Okutulan Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Tartışılması	63
Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Tartışılması.....	63
BÖLÜM VI.....	64
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	64
Sonuçlar.....	64
Öneriler.....	66
KAYNAKÇA.....	68
EKLER.....	78
Ek 1. Matematik Ders Kitaplarını Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirme Anketi	78
Ek 2. Araştırma İzni	83
Ek 3. Özgeçmiş	84

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Matematik Alanı Yeterlik Düzeyleri Puan Karşılıkları ve Öğrencilerin Dağılımı	5
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri.....	30
Tablo 3. Ders Kitabı Değerlendirme Anketinin Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Katsayıları	33
Tablo 4. Ders Kitabı Değerlendirme Anketinin Alt Boyutlarına Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	34
Tablo 5. Öğretmenlerin Kitabın Biçimsel Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar	36
Tablo 6. Öğretmenlerin Kitabın İçerik ile İlgili Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar	40
Tablo 7. Öğretmenlerin Kitabın Alıştırma ve Değerlendirme ile İlgili Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar.....	46
Tablo 8. Öğretmenlerin Kitabın Görsel Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar	49
Tablo 9. Öğretmenlerin Kitabın Yardımcı Materyaller-Öğrenci Çalışma Kitabı ile İlgili Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar	52
Tablo 10. Ders Kitabı Değerlendirme Anketi Cinsiyet Değişkeni t Testi	54
Tablo 11. Ders Kitabı Değerlendirme Anketi Kıdem Yılı Değişkeni ANOVA Testi	55
Tablo 12. Ders Kitabı Değerlendirme Anketi Okutulan Sınıf Değişkeni ANOVA Testi	56
Tablo 13. Ders Kitabı Değerlendirme Anketi Öğrenim Durumu Değişkeni t Testi	57

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TIMSS: Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması

ABİDE: Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde çalışmanın problem durumu, buna bağlı alt problemleri, problemin amacı, önemi, sayıtları, sınırlılıkları, tanımlarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Bireyin ve toplumun sahip olması gereken eğitsel ihtiyaçları, teknoloji ve teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişmelere bağlı olarak giderek farklılaşmaktadır. Bu değişimler öğretme ve öğrenme alanındaki teori ve modelleri de değişime zorlayarak bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bireyde olması gereken değişimlere bakıldığında bilgiyi ezberleyen değil bilgiyi üreten, bilgiyi hayatında işlevsel ve aktif olarak kullanan, problemler karşısında çözümler üretebilen ve uygulayan, eleştirel bakış açısı kazanmış, girişken, iradeli, kişisel ve kişilerarası iletişimi güçlü olan, empatik düşünebilen, kültüre ve topluma katkı sunabilen vb. bireyler olarak ifade edilmektedir. Bireylerde bu becerilerin ortaya çıkmasını sağlayacak öğretim programları salt bilgi aktarmak yerine bireysel farklılıkları dikkate alan ve bu doğrultuda beceri ve değer kazandıracak bir yapıda ve muhtevada hazırlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2018 yılı ilköğretim matematik dersi öğretim programında matematiği öğrenen öğrencilerde gelişmesi düşünülen beceriler yukarıda ki gibi belirtilmiştir. Bu becerilerin öğrenci tarafından kazanılması ve davranışa dönüştürülmesi sadece öğretim programının mükemmel olması ile sağlanamamaktadır. Öğretim programının hayat bulmasını sağlayan ana yardımcı unsurlar öğretmenler ve ders kitaplarıdır. Öğretim programlarının başarılı olmasında öğretim programlarının uygulayıcısı ve yürütücüsü olan öğretmenlere önemli roller düşmektedir (Akpınar, 2002). Öğretmenlerin öğretim programlarını benimsemeleri ve ulaşmak istenen amaç doğrultusunda uygulama yapmaları öğretim programlarının başarıya ulaşmasında etkili olmaktadır (Gömlüksiz, 2007). Ders kitapları, öğretim programının bütün unsurlarını içerme ve yansıtma özelliği taşıdığından dolayı öğretim programlarının uygulanmasında çok kullanılan bir ders aracıdır (Büyükalın, 2003). Ders kitapları yeni geliştirilen öğretim programlarının eğitim kurumlarına ve öğrenme ortamına ulaşmasını sağlarken aynı zamanda öğretmenlerin de bu öğretim programlarını tanımlarına aracılık etmektedir

(Arslan, Tekbıyık ve Ercan, 2012). Bir öğretim programı veya ders kitabı hazırlanırken öğretmenlerin görüşlerine ve beklentilerine önem verilmelidir. Özellikle ders kitapları hazırlanırken öğretmenlerin kitaplar hakkındaki görüşleri ve beklentileri dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Çünkü öğretim sürecinde öğretmenlerin ve öğrencilerin ders kitabını aktif bir şekilde kullandıkları bilinmektedir. Ders esnasında dersin verimliliğini artıracak çeşitli süregelen ve çağdaş araç gereçler önerilmekte olup araştırılan çalışmalar günümüz eğitim anlayışında da kitabın ders içindeki yerinin önemli bir unsur olarak bulunduğunu, öğretmenlerin ders içi ve ders dışı etkinlikleri yazılı kaynak olan kitapla devam ettirdiğini göstermektedir (Ceyhan ve Yiğit, 2004). Ders kitapları öğretmenler için öğretim sürecinde sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere yön veren, öğrencilerin sözel ve sayısal öğrenmelerindeki boşlukları doldurmayı amaçlayan öğretme ve öğrenme ortamının en çok kullanılan yazılı, basılı ders materyali olurken aynı zamanda eğitim programlarının amaçlarını gerçekleştiren ve öğretim programlarının içeriğini yansıtan bir yapıdadır (Delice, Aydın ve Kardeş, 2009).

Ders kitapları diğer eğitim materyallerine kıyasla daha uygun fiyatlıdır. Bireysel öğrenmeye imkân tanınması, öğretimde plan yapmaya olanak tanınması, birçok öğretim aracıyla eş zamanlı kullanılabilirliği, içeriği oluşturan bilgiyi belli bir akış içerisinde sunması vb. avantajları ders kitabını daha cazip hale getirdiği için diğer ders araçlarına kıyasla daha fazla ön plana çıkmaktadır (Ceyhan ve Yiğit, 2005). Ders kitapları bu derece eğitimde önemliyse derste kullanılacak ders kitaplarının öğrenci ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte ve kalitede olması gerekmektedir (Tay, 2005). Kitapların kalitesinin ortaya çıkmasını sağlayacak olanlar ise öğrenciler ve öğretmenlerdir. Ders kitaplarının kaliteli bir şekilde hazırlanması öğretmenler tarafından dersin iyi bir şekilde işlenmesini de sağlamaktadır (Yıldırım, 2006). Öğrenciler ve öğretmenlerden alınacak geri dönüşler çerçevesinde bu kullanıcıların beklentilerine uygun ders kitapları hazırlanmalıdır. Öğrencilere sunulacak kaliteli eğitim ve kaliteli ders kitapları sayesinde öğrencilerin toplumda yer edinmelerini ve söz haklarının olmasını sağlayacak bir takım özelliklerle donatılmasına katkı sunacaktır (Büyükalın, 2003). Ancak bu sayede matematik derslerinden istenilen başarı yakalanabilir.

Eğitim sistemi ve bilimler içinde ayrı bir yeri olan matematik eğitimi ve öğretimi tüm ülkelerin vatandaşlarına en iyi şekilde kazandırmayı planladığı dersler arasındadır. Çünkü gelişimin ve ilerlemenin matematiksel düşünme ve matematiksel üretimden

geçtiğini bilmektedirler. Sosyo-ekonomik kalkınmadan, bilimsel ve teknolojik ilerlemeden nitelikli ürün ve hizmetten söz etmek için matematiğin olması gerekir (Ersoy, 2003). Ülkeler, ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmişlik düzeylerini belirlemek, eğitim politikalarının işlevselliğini ölçmek amacıyla uluslararası karşılaştırmalar yapmaktadır (Kamens, McNeely, 2010). Örneğin, eğitim alanında uluslararası değerlendirmelerden birisi olan Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (Trends in International Mathematics and Science Study, TIMSS), ülkelerin uygulamadaki eğitim politikalarına dair dönüt vermesi ve öğrenci başarı durumlarının fen alanı ve matematik alanı düzeyinde senelere göre periyodik olarak tespit edildiği bir değerlendirme sürecidir (MEB, 2003).

Uluslararası bir çalışma olan TIMSS, dördüncü ve sekizinci sınıflara dört yıllık periyotlarla uygulanan, ev, okul, öğretmen ve öğrenci özelliklerine göre öğrencilerin matematik ve fen başarılarını ülkeler bazında değerlendiren bir çalışmadır. TIMSS çalışmasının boylamsal olarak uygulanması ülkelere eğitim alanında yaptıkları değişikliklerin iki uygulama arasında öğrencilerin matematik ve fen başarılarına etkisini ortaya çıkarmada imkân tanımaktadır. Bu sınavlardan alınan sonuçlara göre matematik ve fen dersleri şekillendirilmektedir. Ölçme değerlendirme çalışmalarının uluslararası düzeyde yapılanı olan TIMSS, öğrencilerin fen ve matematik alanındaki okuryazarlıklarını bilgi ve beceri temelinde ölçerek ülkelerin mevcut eğitim sistemlerine dönüt vererek değerlendirme yapılmasına olanak tanımaktadır. TIMSS gibi benzer çalışmalar, her ülkenin kendi öğrenci başarılarını verilere bağlı olarak katılımcı ülkelere göre gözlemlene ve karşılaştırma imkânı sunmaktadır (Abazaoğlu, 2014).

TIMSS uygulaması ilk olarak 1995 yılında gerçekleştirilmiş, son olarak 2019 senesinde uygulanmıştır. TIMSS'e Türkiye ilkökul 4. sınıf düzeyinde 2011, 2015 ve 2019 yıllarında katılmıştır. Dördüncü sınıf seviyesinde bugüne kadar üç TIMSS gerçekleştirilmiştir. İlkokul 4. sınıf düzeyinde TIMSS'te Türkiye 2011 yılında 257 okul 7479 öğrenci, 2015 yılında 260 okul ile 6456 öğrenci ve 2019 yılında ise 180 okul ile 4028 öğrenci ile temsil edilmiştir. Türkiye'nin yıllara göre matematik başarılarına bakıldığında 2011 yılında TIMSS ölçek orta noktası olarak belirlenen 500 puanın altında 469 puan alarak 50 ülke içerisinde 35. sırada yer alarak düşük performans göstermiştir. 2015 yılında TIMSS ölçek orta noktası olarak belirlenen 500 puanın altında 483 puan alarak 49 ülke içerisinde 36. sırada yer alarak düşük performans göstermiştir. 2019 yılında TIMSS ölçek orta noktası olarak belirlenen 500 puanın üstünde 523 puan alarak 58 ülke

içerisinden 23. sırada yer alarak önceki yıllara göre performansını artırdığı görülmektedir (timss.meb.gov.tr).

Dünya ülkelerinin katılımıyla gerçekleştirilen TIMSS gibi geniş ölçekli testler, özellikle ülkelerin eğitim başarıları hakkında veriler toplayarak fen ve matematik alanlarındaki öğrenci başarıları ve eğitim sistemlerini ülkeler bazında karşılaştırmaya olanak sağlarken, ülkelerin kendi eğitim politikaları ve kullandıkları programlar hakkında önemli dönütler alınmasını sağlamaktadır (Akyüz, 2014). Ölçme ve değerlendirme ile ilgili elde edilen dönütlere bağlı olarak her ülkeye eğitim sistemlerindeki eksiklikleri görerek vatandaşlarının katılacakları öğrenme süreçlerinden en iyi şekilde faydalanmalarını sağlamak için yararlı çıktılar sunmaktadır (A.S. Brown; L.L. Brown, 2007). Ükelere öğrencilerinin bilgi düzeyi ve bilgiyi kullanmadaki başarıları ile eğitim politikalarının düzenlenmesinde kullanılmak için kanıta dayalı çıktılar sunmaktadır (Centurino ve Jones, 2019). Bu testler öğrencilerin fen ve matematik öğrenme düzeylerini ortaya çıkarması ve yürürlükte olan matematik ve fen dersleri öğretim programlarının verimliliğine ilişkin önemli veriler sunmaktadır (Keser, 2005). Öğretim programlarının ortaya çıkmasında dikkat edilecek eğitim felsefelerinin belirlenmesinde fen ve matematik alanlarında yapılan TIMSS gibi uluslararası geçerlilikteki ölçme ve değerlendirmeler önemli bir etkiye sahiptir (Ercikan ve Koh, 2005).

Türkiye uluslararası sınavların yanında kendi başarısını ölçmek ve eğitim politikalarını gözden geçirmek amacıyla uluslararası sınavlara eş değerde ulusal sınavlar yapmaya karar vermiştir. Türkiye'nin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik olarak geliştirilen Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) çalışması ilkokul 4. sınıf ile ortaokul 8. sınıfa devam eden öğrencilerin örgün eğitimde edinmiş oldukları bilgi ve becerileri kullanma düzeylerinin ölçüldüğü bir durum belirleme çalışması uygulanmaya başlamıştır. Araştırmanın genel amacı ise öğrencilerin zihinsel becerilerini ortaya çıkarmak ve öğrencilerin akademik becerilerini etkileyen öğrenci, öğretmen ve okul gibi çeşitli değişkenlerin özelliklerini belirlemek olarak ifade edilmektedir. Pilot uygulaması 2015 yılında yapılmış, 2016 yılında ise ülke genelinde 8.sınıf seviyesinde genel ABİDE değerlendirmesi yapılmıştır. Daha sonra 2018 yılında hem 4. hem de 8. sınıf seviyesinde ikinci genel değerlendirme çalışması yapılmıştır. ABİDE'nin 4.sınıf seviyesi 1062 okul ve 41054 öğrenci ile ülke genelinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin analiz edilmesi sürecinde doğru olarak kabul edilen 34554

öğrencinin verileri işlenmeye değer bulunmuştur. ABİDE 4. sınıf çalışmasında, öğrencilerin örgün eğitimde öğrendiği temel bilgileri hayatın içinden durumlarla ilişkilendirme becerisinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu beceriler yeterlik düzeylerine göre sınıflandırılarak 5 farklı yeterlik düzeyi belirlenmiştir. Bunlar temel altı, temel, orta, orta üstü, ileri düzeydir. Yeterlik düzeyleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Matematik Alanı Yeterlik Düzeyleri Puan Karşılıkları ve Öğrencilerin Dağılımı

Yeterlik Düzeyi	Puan Aralığı	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Temel Altı	385’ten küçük	4890	14,2
Temel	385-470	8879	25,7
Orta	471-559	10659	30,8
Orta Üstü	560-666	8485	24,6
İleri	667 ve üzeri	1641	4,7

Tablo 1 incelendiğinde yeterlik düzeylerine göre öğrencilerin %14,2’sinin(4890) temel altı düzeyde, %25,7’sinin(8879) temel düzeyde, %30,8’inin(10659) orta düzeyde, %24,6’sının(8485) orta üstü ve %4,7’sinin(1641) ise ileri düzeyde yer aldığı görülmektedir. Türkiye’nin, bölgelere göre öğrencilerin matematik alanındaki ABİDE başarılarına incelendiğinde Batı Anadolu, Doğu Marmara ve Ege bölgelerinin ileri düzeyde en yüksek öğrenci yüzdesine sahip; Ortadoğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz bölgelerinin en düşük öğrenci yüzdesine sahip olan bölgeler olduğu görülmektedir. Ortadoğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinin temel altı düzeyde en yüksek öğrenci yüzdesine sahip, Orta Anadolu, Batı Anadolu ve Doğu Marmara bölgelerinin en düşük öğrenci yüzdesine sahip olduğu görülmektedir (MEB, Nevşehir Ölçme Değerlendirme Merkezi)

Türkiye’nin TIMSS ve ABİDE sonuçlarına baktığımızda önceki yıllara göre iyileşmelerin olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye’nin uluslararası sınavlarda başarısını daha fazla artıracak şey hiç şüphesiz günün şartlarını karşılayacak yeterlik ve kalitede hazırlanacak olan matematik ders kitaplarıdır. Ders kitaplarının öğrenci üzerindeki etkisi öğrencilerin uluslararası değerlendirme sınavlarındaki (TIMSS gibi) başarı veya başarısızlık durumlarına bakılarak bazı araştırmalar üzerinden belirlenmeye ve açıklanmaya çalışılmıştır (Törnroos, 2005; Severin ve Capota, 2011). Törnroos (2005),

yaptığı çalışmada uluslararası sınav soruları ile ders kitabı içeriği benzer olan ülkelerin bu tarz sınavlarda başarı oranlarının yüksek olduğunu tespit etmiştir. Beckmann (2004) yaptığı çalışmada Singapurlu öğrencilerin TIMSS sınavında yüksek başarı göstermelerinin matematik ders kitaplarındaki matematiğin sunuluş biçimiyle ilgili olduğunu ifade etmiştir. Semerci (2004)'nin yapmış olduğu araştırmaya göre matematik ders kitaplarının kabul edilebilir düzeyde olduğunu; ancak Türkiye'de matematik başarısının ortalamanın altında kaldığını bu yüzden matematik ders kitapları oluşturulurken talebi karşılayacak şekilde çalışma yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda, Türkiye'de kullanılan matematik ders kitaplarının incelenip uygun olup olmadığının araştırılması önemli hale gelmektedir.

Toprak (1993) öğretim materyallerinden olan ders kitaplarını, öğretim programlarının amaçlarına uygun, öğretim programlarında belirtilen hedeflerle ilgili bilgiler sunan, öğrenmeyi pekiştiren, sınava hazırlayan ve öğrencilerin bireysel öğrenme hızlarına katkı sunan etkin ve kullanışlı bir öğretim aracı olarak tanımlamaktadır. Nicol ve Crespo, (2006) ders kitapları, ilk ve ortaokullarda sınıf yaşamının en önemli parçaları olmakla birlikte öğretmenlere öğretilecek içerik ve öğretme yöntemleri hakkında fikirler sunar. Pepin ve Haggarty (2001) eğitimciler gün içerisindeki derslerinde ders kitaplarını sık sık kullanarak ne öğreteceklerine ve öğrencilere verilecek görev ve ödevlendirmelere karar vermektedirler. Çalık (2001) ise ders kitaplarını eğitim kurumlarındaki öğretme ve öğrenme süreçlerinde aktif olarak kullanılan, eğitimin eksik kalan yönlerini tamamlayan ders materyali şeklinde ifade etmiştir. Duman, Karakaya, Çakmak, Eray ve Özkan (2001) ise ders kitaplarını dersin içeriğini oluşturan bilgilerin doğru ve sıralı olarak, öğrencinin bireysel öğrenmesine yardımcı olacak şekilde hazırlanan materyal olarak tanımlamaktadır. Yapılan tanımlamalara bakıldığında ders kitabının ders işleme sürecinde ve sonrasında ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Ders kitapları, öğrencilerin belirlenen hedeflere ulaşmasında ve işlenen konu ile ilgili öğrenmelerini güçlendirmede bilgi sunan, etkinliklerle öğrenmeyi içselleştiren, kabul edilebilir davranışlar kazanma da inceleme ve araştırmaya yönelten öğrenme- öğretme süreçlerini düzenleyen bir ders aracıdır. Aynı zamanda öğrencilere öğrendikleri bilgileri tekrar etme, pekiştirme ve ilgili sınavlara hazırlanma da; öğretim programları ile belirlenen hedef davranışlara uygun içerik sunan öğrenciyi öğrenme süreçlerine hazırlayan ekonomik bir araç olarak önem taşır ders kitapları.

Ders kitapları, eğitim politikaları ile paralel olacak şekilde okullarda öğretmen ve öğrenciler için somut öğretim içerikleri sağladıkları için matematik öğretiminin anahtarlarıdır (Son, 2008). Türkiye’de ders kitapları, ilgili bakanlık tarafından hazırlanan yönetmelik ve yönetmelikte belirtilen ilke, kurallar ile onlara bağlı eğitim programlarına uygun olacak şekilde ilk ve ortaokul öğrencileri için ders kitapları ücretsiz olarak hazırlanır ve dağıtılır. Ders kitapları ile ilgili çalışmalara az ilgi gösterilse de ders kitapları öğretmenlerin gelişiminde ve derse hazırlığında önemli bir yer tutmaktadır (Nicol ve Crespo, 2006). Yapılan çalışma bulgularına göre ders kitaplarının kullanım eğilimleri öğretmenler arasında farklılık göstermektedir. Matematik ders kitapları kullanımları öğretmenlerin bilgi, sınıf seviyeleri ve öğretimdeki deneyimlerinden etkilenmektedir (Chavez- Lopez, 2003).

Ders kitapları öğretmenlere öğretimle ilgili ayrıntılı bilgiler sunsa da öğretmenler ders kitabındaki her şeyi öğretmezler ve ders kitaplarındaki bilgileri referans alarak kendilerine göre öğretmeyi tercih ederler (Stodolsky, 1989). Ders kitaplarının kullanımına yönelik yapılan çalışmalarla ilgili literatür taraması yapıldığında öğretmenlerin ders kitaplarını içerik yönünden yetersiz gördükleri için öğretme sürecinde sık kullanmadıkları, ders planı hazırlarken ya da dersle ilgili kazanımları sırasıyla takip etmek amacıyla kullandıkları ortaya çıkmıştır (Akkuş, Üner ve Kazak, 2014; Yazıcı ve İnce, 2015). Tüm bu gelişmeler ve sonuçlar ortada iken aynı zamanda öğretmenlerin matematik ders kitaplarını yetersiz bulması bu araştırmanın yapılması gerektiği kanısını oluşturmuştur. Bu doğrultuda çalışmanın problem cümlesi:

“İlkokul matematik ders kitaplarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

Bu problem durumunun diğer araştırmalardan farkı; sahadan alınacak verilerle yeni hazırlanması düşünülen matematik kitaplarına yol gösterebileceğinin düşünülmesidir. Hem de ilköğretimdeki öğretmenlerin matematik ders kitabı hakkındaki görüşlerini bütüncül bir çalışma içerisinde yansıtacaktır. Buradaki problem öğretmenlerin matematik ders kitapları hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu problemi gerçekleştirmek için aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır.

İlkokul Matematik ders kitaplarının;

- a. Biçimsel Özelliğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
- b. İçeriğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
- c. Alıştırma ve Değerlendirmeye ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
- d. Görsel Özelliğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
- e. Yardımcı Materyal Boyutuna(çalışma kitabı) ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

Sınıf öğretmenlerinin ilkokul matematik ders kitabı ile ilgili görüşlerinde;

- 1- Cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 2- Mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 3- Okutulan sınıf seviyesine göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 4- Öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?

Bu araştırmada ki amaç; öğrencilerin öğrenmesi ve öğretmenlerin öğretmesi açısından gerekli bir ders olan matematik dersine ait matematik ders kitabı hakkında öğretmenlerin görüşlerini almaktır. İlkokul matematik ders kitaplarının eksikliklerinin ortaya çıkarılması ve bu eksikliklerin neler olduğunu saptayabilmek ve hangi alanlarda iyileştirmelerin gerekli olduğunu belirlemek amacıyla bu araştırmanın yapılması kararlaştırılmıştır. Eksiklikleri giderilerek hazırlanan yeni ders kitapları öğrencilere daha yararlı olabilir. Problem cümlesine ait alt problemlerle ilgili bulgulara ulaşmak amaçlanmaktadır. Elde edilecek verilerin yeni hazırlanacak matematik ders kitapları için yol gösterici olabileceği düşünölmektedir.

Öğrencinin ve öğretmenin eğitim hedeflerine ulaşmasını sağlayacak öğretim programları, ders kitapları tekrardan gözden geçirilerek eksiklikleri tamamlanmalıdır. Bu gibi iyileştirmeler yapılarak daha etkin ve kalıcı öğrenmeler sağlanabilir. Bu araştırmanın, hem kaliteyi artırıcı hem de öğretmenlerin beklentilerini karşılayacak kaynak ders kitaplarının ortaya çıkmasına katkı sunacağı düşünülmektedir. Yine literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında farklı çalışmalar yapılmıştır (Çakır, 2006; Çakır, 2009; Freeman ve Porter, 1989; Karakelleoğlu, 2007; Kayıkçı, 2006; Kurtulmuş, 2010; Santos, Cruz ve Macias, 2006; Uluişik, 2008). Bu çalışmalarda ders kitaplarının kaliteli olmasının önemine vurgu yapılmaktadır. Aynı zamanda yapılan çalışmalarda hazırlanacak ders kitaplarında öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin alınmasının doğru olacağı belirtilmektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında tek veya iki sınıf düzeyindeki öğretmenlerle çalışılmıştır (Çakır, 2006; Karakelleoğlu, 2007; Kaya ve Azar, 2010; Kurtulmuş, 2010). Yapılacak olan bu çalışma ise tüm sınıf düzeyindeki öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın, tüm sınıf düzeyindeki öğretmenlerin görüşlerini tespit etme fırsatı sunacağına inanılmaktadır. Ayrıca matematik dersinde, insanın hayatı boyunca kullandığı bilgileri öğrenmesi ve bilimsel anlamda ilerlemede mihenk özelliği bulunan bu dersin en iyi şekilde öğrenilmesi ve öğretilmesi gerekir. Bunun yolu da iyi bir program, iyi bir öğretmen ve iyi bir ders kitabından geçmektedir.

Sayıtlar

Bu araştırmada, kullanılan ölçme aracı, öğretmenlerin matematik ders kitabı ile ilgili görüşlerini ve beklentilerini ortaya çıkarmada yeterlidir.

Sınırlılıklar

Araştırma;

1. 2020-2021 eğitim – öğretim yılı,
2. Doğu Anadolu’da bir il merkezi ve ilçelerinde görev yapan sınıf öğretmenleri,
3. Ankette yer alan sorular ve ilkököl Matematik ders kitabı ve çalışma kitabı
4. Verilerin çevrimiçi toplanması ile sınırlıdır.

Tanımlar

Ders kitabı: Eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek ve öğrencinin öğrenme deneyimlerine kaynaklık eden öğretim materyallerinden biridir (Yanpar ve Yıldırım, 1999).

Çalışma kitabı: Öğrenci çalışma kitapları, öğrencinin belirli bir dersi öğrenmesi ve yardımcı olmak amacıyla tasarlanmış bir kitap türüdür (Alkan, 1979).

TIMSS araştırması: Araştırmaya katılan ülkelerin eğitim sistemlerindeki uygulamaları ve politikalarını belirleyen aynı zamanda etkileyen bir projedir(Karamustafaoğlu ve Sontay, 2012).

ABİDE: Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) projesi olarak adlandırılan bu sistem, öğrencilerin akademik becerilerinin izlenmesi amacıyla geliştirilen süreç odaklı bir değerlendirme sistemidir (MEB, 2019).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Matematik Eğitimi ve İlkokulda Matematik Ders Kitapları

Matematik Öğretimi ve Önemi

Diğer canlılardan, insanı ayıran en önemli özelliği düşünebilme, etrafında yaşanan olayları akıl süzgecinden geçirerek anlamlandırması ve yeni anlamlar çerçevesinde şartları kendine göre yeniden oluşturabilme becerisidir. Bu yeteneği geliştirecek ve ilerletecek derslerin ilki matematiktir. Bundan dolayı matematik öğretimi temel eğitimin önemli bir bölümünü oluşturur (Umay, 2003). İnsan eğitim sürecine adımını attığı andan itibaren sistemli matematik öğretimi ile karşılaşır çünkü matematiksel düşünme bireyde birçok becerilerin gelişmesine kaynaklık etmektedir.

İnsanın kendi kendine geliştirdiği sistemlerden birisi hiç şüphesiz matematiktir (Yıldızlar, 2018). Matematik, bilimsel çalışmalarda kullanıldığı gibi günlük hayattaki problemleri çözmede de sürekli kullanılan vazgeçilmez bir alandır (Baykul, 2016). Matematik öğrenmek, anlatılanları kopyalamak ya da sayılarla oluşturulan çok fazla problemin çözümünü bulmak değil; dünyada var olanı aslına modelleyebilmektir (Van De Walle, Karp ve Bay-Williams, 2016). Aslında insan matematikle doğar ve matematikle yaşamını sürdürür. Yaşamında karşılaştığı basit veya karmaşık her olayın bir matematiksel modellemesi vardır. Matematik yaşamın kendisidir ve bir yaşam biçimidir (Sapma, 2013). Matematiğin yaşamın kendisi olması, insanın her anında matematiksel ifade ve olaylarla karşılaşması matematiği önemli kılmaktadır.

Matematiğin öğretimi ve öğrenilmesi, günümüzün gelişen ve değişen dünyasında fert, toplum, bilim ve teknoloji için vazgeçilmez bir alandır. Bu bağlamda, günlük yaşamda, iletişim kurabilme, genelleştirme yapabilme, yaratıcı ve bağımsız düşünebilme gibi üst düzey davranışları geliştirebilen bir alan olan matematiğin öğrenilmesi kaçınılmazdır (Aşkar, 1986).

Zamanla değişen eğitim anlayışıyla birlikte artık öğrenen, öğrendiği bilgiyi sadece bilişinde tutan değil öğrendiği bilgileri yeni bilgilere dönüştürebilendir. Olayları çok yönlü irdeleyebilmek için akıl yürütme, sorgulama, tümevarım ve tümdengelim yapabilen, bilgileri ayırık ve birleştirici düşünebilen ve çözüm üretme becerisi gibi bilişsel becerileri kullanabilen ve ilerleten birey olarak görülmektedir (Orbeyi ve Güven, 2008).

Bu bağlamda matematik en iyi şekilde öğrenilmelidir (Çakmak, 1998; Öksüz, 2015). Görüldüğü üzere matematik öğrenmek sıradan bir bilgi öğrenmenin ötesinde bireyi sosyal yaşamda destekleyecek onu güçlendirecek zihinsel becerileri edindirmektedir.

Matematik öğrenmenin bireyde geliştirdiği becerilere baktığımızda ülkelerin her bireyde bulunmasını hedeflediği temel becerilerdir. Matematik öğretiminde istenilen hedeflere ulaşmak için yapılması gereken değişimler vardır. Bu değişimlerle birlikte matematiğin ve matematik eğitiminin belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden tanımlanması, gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi gerekmektedir (MEB, 2009). Bu düzenlemelerin yapılacağı alanlardan birisi de hiç şüphesiz matematik ders kitaplarındaki değişimlerle sağlanabilir.

Matematik Öğretiminde Ders Kitaplarının Rolü

Eğitim öğretim faaliyetlerinin temel unsurlarına baktığımızda karşımıza; öğretim programları, öğretmenler ve ders kitapları ile çeşitli öğretim materyalleri çıkmaktadır. Özellikle sınıf içerisinde kullanma oranı en yüksek olan öğretim materyali ders kitaplarıdır. Ders kitaplarının önemine baktığımızda şunları görmekteyiz. Ders kitapları eğitimin amaçlarına ulaşmak üzere öğrenenin aktif öğrenme deneyimlerine rehberlik eden birinci derece öğretim materyallerinden biridir (YanparŞahin, 2002). Ders kitapları öğretimin üzerinde gerçekleştirildiği bir unsurdur.

Öğretim amacıyla kullanılan temel kaynaklardan birisi de ders kitaplarıdır. Öğretim programının kazanımları esas alınarak hazırlanan aynı zamanda bilgi aktarımında öğrenene uygunluğuna dikkat edilen, basılı eğitim materyali olan ders kitapları eğitimde en yaygın kullanılan öğretim aracıdır (Bayrakçı, 2005). Matematik öğrenmenin, öğrenciler için zor bir ders olduğu kanısı yaygın bir inanıştır. Bu yanlış inanın ortadan kaldırılması için öğrencilerin keyifle anlayacağı ve severek ellerine alacakları bir matematik kitabının hazırlanması kaçınılmazdır.

Bu sebeple ilkokul matematik eğitimi ve bu eğitim sürecinde kullanılan ders kitapları ile öğretim materyalleri, oluşacak sağlam bir matematik temeli için son derece önemlidir. Bu doğrultuda hazırlanacak olan ders kitapları tüm yönleriyle öğrenciyematematiği sevdirecek nitelikte ve matematiksel düşünce ve kavramları en iyi şekilde kavratacak bir donanıma sahip olmalıdır.

Öğretmen, öğrencilere matematiksel becerileri kazandırırken bazı hedefleri gözetmelidir. Bunlar öğrenenin matematik dilini kavraması, problemlere yönelik matematik temelli çözümler sunması en önemlisi de bir matematikçi gibi düşünme becerisini edindirme olmalıdır. Öğrencilerin bu seviyeye ulaşmaları için matematiksel dile ait olan kavramları iyi bir şekilde benimsemeleri ve içselleştirmeleri gerekir. Tabi ki bu istenilen hedeflere ulaşmak sadece öğretmenin sınıfta konuyu anlatması ile gerçekleşmeyecektir. Bu mantık ve felsefe üzerine hazırlanacak yenilikçi, zengin içerikli, öğrenci merkezli, alıştırma yapma sayfası çok, öğrencinin her an bireysel olarak ulaşabildiği matematik kitaplarına ihtiyaç vardır. Her ne kadar ders kitaplarını en çok öğrencilerin kullandığı ifade edilse de hazırlanan ders kitabı öğretmenlerin beklentilerini de karşılayacak düzeyde olursa matematik öğretiminin verimliliği de artacaktır. Ders kitaplarının etkililik ve yeterliliğini öğretmen ve öğrencilerin hangi amaçla kullandıkları da belirlemektedir (Keleş, 2001). Yapılan çalışmalara bakıldığında genelde ders kitapları öğretmenler tarafından ders işlenişinde kullanılan plan hazırlama da ve öğrencilerin ders içi etkinlikleri yapma materyali olarak kullanılmaktadır (D.P. Newton ve L.D. Newton, 2007). Öğretmenler ve öğrencilerin sıklıkla kullandığı ders materyali derslere ait ders kitaplarıdır. Yapılan araştırmaların çoğunun bulguları okullarda kullanılan ders kitaplarından matematik ders kitaplarının yaygın olarak tercih edildiğini ve sürekli olarak derslerde matematik ders kitabından yararlanıldığını ortaya çıkarmıştır (Castro, 2006; Kaufmann, 2001; B. Reys, Chavez, R. Reys, 2003).

Seven (2001)'in Türkiye de yedi şehirde gerçekleştirdiği çalışmada % 73'lük bir oranla en çok kullanılan materyalin ders kitabı olduğu; aynı çalışmada her derste kullanılma oranı ise % 70 olarak bulunmuştur. Yapılan başka bir çalışmada ise ders kitaplarından öğretim aracı olarak %70 oranla faydalandığı ve %70 ile %75 oranında öğrencilerin sınıf içerisinde ders kitaplarında sunulan etkinliklerle dersin sürdürüldüğü belirlenmiştir (Karamustafaoğlu, O., Yaman ve Karamustafaoğlu, S., 2005). Bu çalışmaları referans alarak diyebiliriz ki teknolojiye gelişmelere rağmen ders kitapları eğitim de geçerliliğini halen korumaktadır.

Başka bir çalışmaya göre Türkiye de öğretmenlerin kendilerini derslerin öğretiminde ders kitaplarını kullanmada mecbur hissettikleri bulgusuna ulaşılmıştır (YÖK/Dünya Bankası, 1999). Yapılan çalışmaların bulgularına baktığımızda matematik dersinin ders kitabı olmadan yürütülemeyeceği anlaşılmaktadır. Matematik ders kitapları

dün de bugün de olduğu gibi yarın da önemini koruyacak bir materyaldir. Hazırlanacak ve kullanılacak ders kitaplarının bu düşünce ile hazırlanması gerekmektedir.

Ders Kitapları ile İlgili Tanımlar

Ders kitaplarının ne olduğu ile ilgili gerek kurumlar gerekse uzmanlar tarafından çeşitli tanımlamalar yapılmıştır.

Şahin ve Turanlı (2005)'ya göre ders kitapları ilgili bilim alanında o güne kadar bulunmuş geçerli ve doğru olan bilgilerin öğrenci düzeylerine göre düzenlendiği, öğrenenin öğrenmesini denetleyen ve bilgi aktarımında etkin şekilde kullanılan öğretme ve öğrenmede önemli bir yeri olan materyaldir. Burada ifade edilen tanıma baktığımızda ders kitapları 'doğru' ve 'gerekli' bilgileri sunan, öğrencilerin öğrenmelerini içerisindeki etkinlik ve alıştırmalar ile kontrol eden ve sürekli kullanılan bir materyal olarak tanımlanmaktadır. Ders kitabı kendi içerisinde bütüncül olmalıdır.

Newton ve Newton (2007) ise ders kitabını; öğretmenin dikkatini içeriğe yönlendiren, öğrencilere bireysel çalışma fırsatı sunan ve sunulan içerikle öğrencilerin bilişsel uğraşı kurmalarına imkân tanıyan iyi düzenlenmiş bir materyal olarak tanımlamaktadır. Ders kitapları öğrenciyi kendine çekebilecek zihinsel uğraşı yaptıracak muhtevaya sahip olmalıdır. Eğer böyle olursa ders kitapları amacına ulaşacaktır.

Toprak'a (1993) göre ders kitapları, eğitim programlarının amaçlarına, öğretim programlarında belirtilen hedeflerle ilgili bilgiler sunan, öğrenmeyi pekiştiren, sınava hazırlayan ve öğrencilerin kendi öğrenme düzeylerine göre öğrenme hızı sağlayan etkin ve kullanışlılığı fazla öğretim materyali şeklinde tanımlamaktadır.

MEB Ders Kitapları Yönetmeliğinde ders kitabı "her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, öğrenim amacı ile kullanılan basılı eser" şeklinde tanımlanmaktadır (Tebliğler Dergisi, 2007).

Anlamanın önemli olduğu günümüzde karmaşılaşan, amacının dışında içerik ve görsel barındıran ders kitapları yerine okuyucunun anlamasını kolaylaştıracak, basit okuyucu odaklı ders kitapları tasarlanmalıdır (Erbaş, Alacalı ve Bulut, 2012). İlkokul öğrencilerine dağıtılan matematik kitapları öğrencilerin tek başlarına anlayabilecekleri

sadelik ve nitelikten uzak olarak hazırlanmaktadır. Hâlbuki özellikle matematik ders kitaplarında kolaylık, anlaşılabilirlik ve sadelik ders kitaplarının temel çıkış noktasını oluşturmaktadır.

Ders Kitabının Taşınması Gereken Özellikler

Her nesnenin bir kalite kriteri ve taşınması gereken özellikleri vardır. Ders kitaplarının da sahip olması gereken temel kriterleri vardır. Ders kitaplarının basımı, yazımı, seçimi, ders programlarının hazırlanması birçok ülkede Eğitim Bakanlığının sorumluluğundadır (Goetz ve Nolen, 1962).

Türkiye’de de ders kitaplarının taşınması gereken kriterleri Milli Eğitim Bakanlığı belirlemektedir. Buna göre MEB’in kitap hazırlarken dikkat edilmesini istediği unsurlar vardır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinde ders kitabı “Kurulca, örgün ve yaygın eğitim ve öğretim kurumlarında okutulması uygun bulunan kitap” şeklinde tanımlanmaktadır. Yine aynı yönetmelikte bulunan ders kitaplarının hazırlanması bölümünde madde 8’de hazırlanacak ders kitabının, içerik; dil, anlatım ve üslup; öğrenme, öğretme, ölçme ve değerlendirme; teknik, tasarım ve düzenleme yönlerinden belirli kriterlere göre hazırlanması gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2016).

Biçimsel Özellik

Öğrenen kimsenin öğretime hazır olması için ilk koşul öğrenmeye merak duymasıdır. Bir ders kitabının ilk yapacağı görev öğrenende bu merakı harekete geçirecek ilgiyi uyandırmaktır (Binbaşıoğlu, 1995). Kitaba duyulacak ilgi ilk olarak dış kapakta başlar. Dış kapak öğrenende kitapla ilgili ilk izlenimin olduğu yerdir (Yazar, 2003).

Ders kitabında biçimsel özellikler denilince kitabın dış kapağından en son sayfasına kadar kitapla ilgili tüm bölümleri kapsar. Küçükahmet (2003)’e göre biçimsel özellikler; eserin en dışta bulunan dış kapaktaki görsel unsurlar ve metinsel ifadelerle başlar, eserin yazarı, yazar hakkında bilgi, eserin basıldığı yayınevi gibi herkesin görebileceği bilgilerle sürer. Kitaba ait iç sayfalardaki metin ve metinler, görsel unsurlar, tablolar, şemalar gibi unsurları da kapsayarak en sonda yer alan kaynakça bölümü ve en dıştaki arka kapakla sonlanır.

Ders kitabının biçimsel özellikleri kitabın kapaklarını, cilt, kâğıt, boyut ve forma, punto, yazı tipi, içindekiler, başlıklar, sözlük ve kaynakça gibi boyutlarını kapsamaktadır. Yayınevleri ve yazarlar tarafından hazırlanan ders kitapları bu özelliklere dikkat edilerek hazırlanmalıdır. Ders kitabı hazırlama yönetmeliklerine ve öğretmen görüşlerine bakılarak hazırlanan ders kitapları hiç şüphesiz öğrenci yararına olacaktır.

İlkokul öğrencilerinin hareketli olmaları ve kitap kültürünün yeni oluşmaya başlaması bu yaş grubundaki çocukların kullandığı ders kitaplarının biçimsel özellikler yönünden kaliteli ve tüm kriterleri sağlayan nitelikte olmasını zorunlu kılmaktadır. Hazırlanacak ders kitapları mutlaka öğrencilerin gelişim düzeyleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

İçerik

Ders kitapları hazırlanırken dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlardan birisi kitabın içeriğidir. Hazırlanacak ders kitaplarında öğrencilere en gerekli ve faydalı bilimsel bilgiler verilmelidir. İçerikte sunulan bilgiler insanların kültürü, inanç ve değerleri ile bağlantılı, bu değerleri benimsetici ve ilerletici olmalıdır (Duman ve diğerleri, 2001).

Ders kitabının içerik yönünden taşıması gereken özelliklerine baktığımızda; içerisindeki etkinlikler farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilere hitap etmeli, etkinlikler çok boyutlu davranışları geliştirici aynı zamanda istenmeyen yan etkileri engelleyici nitelikte olmalı, konuların giriş kısmında ön örgütleyicilere yer verilmeli, içerik öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerileri ilerletici nitelikte olmalıdır. Aynı zamanda gereksiz ve faydasız kalabalık bilgilerden uzak, konu sonlarında değerlendirme alıştırmalarına ünite sonlarında ise alternatif ölçme ve değerlendirmelerine yer verilmeli, günlük olayları kapsayıcı ve aile fertlerini aktif katılımcı etkinliklerde olmalıdır (Tertemiz, N. ve diğerleri, 2001).

Ölçme ve Alıştırma- Değerlendirme

Ölçme, ölçülmek istenilen niteliği gözlemleyerek ve gözleme bağlı olarak ulaşılan sonucu sembol ya da sayılarla ortaya koymaktır (Turgut, 1997). Eğitimde davranışlar değil öğrencilerin hazırlanan sorulara yönelik verdikleri cevaplar ölçülmektedir.

Öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini bu cevaplara verilen cevaplara bakılarak tespit edilmektedir. Genelde sonuçlar sayılarla sembolize edilmektedir.

Ölçme sonucunun belirlenen bir ölçütle kıyaslanarak bir değer yargısına ulaşmak değerlendirme olarak tanımlanmaktadır. Ölçme sonucu ve bir ölçüt varsa değerlendirme yapılabilir. Değerlendirme işleminin hatasız olarak yapılması değerlendirme sonucunun hatasız olmasını sağlar. Ölçme aracının istenilen davranışı minimum hata ile ölçmesi değerlendirmeye karışacak hata düzeyini de minimuma indirmektedir (Tekin, 2004).

Haziran 2007’de Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 2597 sayılı tebliğler dergisinde yayınlanan “Ders Kitaplarının Nitelikleri ve Hazırlanması” kararı ile ders kitaplarının; “Öğrenme, Öğretme ve Ölçme- Değerlendirme” kısmında bulunması gereken ölçütleri belirtmiştir.

Ders kitaplarında “öğrenme, öğretme ve ölçme değerlendirme” kısmında bulunması gereken ölçütler:

- 1) Konular, öğrencileri üst düzey düşünmeye(eleştirel düşünme, çıkarım yapma, karşılaştırma vb.) yöneltecek şekilde işlenir.
- 2) Hazırlık çalışmalarının öğrenciyi konu üzerinde düşünmeye ve konu ile ilgili araştırmalar yapmaya yönlendirecek tarzda olmasına özen gösterilir.
- 3) Bilgileri ezberlemek yerine zihinde yapılandırılmasına odaklanılır.
- 4) Üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesi için öğrenme strateji ve yöntemlerine odaklanılır.
- 5) Konular, işlenirken öğrencilerin etkin olmasına özen gösterilir ve programa ait temel ve alt becerileri öğretecek şekilde düzenlenir.
- 6) Ölçme ve değerlendirme ile ilgili kurallar ve teknikler değerlendirme çeşitlerinde dikkate alınarak hazırlanır.
- 7) Konularla ilgili hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını ölçmek için her ünite ve bölümün sonlarına değerlendirme sorularına yer verilir.

8) Öğrenmeleri kontrol etmek için süreç değerlendirme tekniklerine(alternatif değerlendirme tekniklerine) ve sonuç değerlendirme tekniklerine(geleneksel değerlendirme tekniklerine) yer verilir (Tebliğler Dergisi, 2007).

Ders kitapları öğrencilerin bulundukları gelişim düzeyine uygun ödev, etkinlikler ve projeler barındırmalıdır. Matematik dersi uygulamaya yönelik bir ders olduğu için ders kitabında sunulan alıştırmaların kaliteli ve yeterli seviyede olması gerekmektedir. Aynı zamanda ders kitabında sunulan soruların çeşitleri farklı formatlarda olmalıdır. Bilgi düzeyini ölçen sorular yanında, kavrama, uygulama, analiz, sentez vs. sorularını içermelidir (Yanpar ve Yıldırım, 1999).

Görsel Özellikler

Ders kitaplarında içerik kadar bir diğer önemli özellik ise görsel tasarım özelliğidir. Görsel tasarımlar öğrencinin içerik ile köprü kurmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ders kitapları öğrencinin üzerinde inceleme yapacağı, iyi düzeyde yazılmış ve çizilmiş kitaplar olmalıdır. Görsel okumanın önemli bir beceri olduğu günümüzde bu anlamda içerik ve çizim dengesinin kurulduğu kitaplara büyük ihtiyaçlar vardır. Konuların özelliğine göre ders kitaplarında görsel öğelerin kullanılması gerekmektedir. Grafikler, karikatürler, şemalar, resimler, fotoğraflar ve yazılar bu görsel tasarım öğelerdendir (Çakır, 2006). Görsel öğeler öğrenmeye katkı sunmaktadır. Tablolara göre grafikte sunulan verileri yorumlamak daha kolay olurken grafikler görsel olarak ta dikkat çekici ve baskındırlar (Demirel, 2003). Görsel tasarım öğeleri öğrenciye somuttan soyuta öğrenme imkânı sunduğu için görsellerin ders kitaplarında kullanılması çocuklar için öğrenmeyi anlaşılır kılmaktadır (Alkan, 1979). Görsel öğeler öğrenciyi kitaba, konuya ve öğrenmeye karşı motive eder ve öz güven duygusunu artırarak derse aktif katılımı sağlar (Kaya, 2006). Bu olumlu yaklaşımlara baktığımızda görsel tasarımın ders kitabı seçiminde ve hazırlanmasında dikkate alınması gerekmektedir.

Öğrenci Çalışma Kitabı-Yardımcı Materyal

Ders kitaplarından öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesi ve içselleştirilmesi gerekmektedir. Bu öğrenmeyi sağlayacak ders kitabının dışında yardımcı materyallere ihtiyaç vardır. Öğrenci için yardımcı materyaller ise ders kitabının yanında dağıtılan

Çalışma kitaplarıdır. Çalışma kitapları, öğrenciye ders içi konularla ilgili etkinlikleri kendi başına yapma imkânı sağlar. Okullardaki her dersin, ders kitabını destekleyen yardımcı unsurların olması derse ait ana kaynak kitabın daha etkin kullanımını ve alınan verimi artırır (Kılıç ve Seven, 2005). Öğrenci alışma kitapları, ğretmen tarafından öğrencilere sınıf içi alıştırmalar yaptırılmasında ve ev ödevi verilmesinde kullanılabilir. Öğrenci alışma kitapları ders kitabındaki bilgilerin pekiştirilmesinde tamamlayıcı kaynaklardır (Ceyhan ve Yiğit, 2005). Çalışma kitaplarında öğrenmeyi artırıcı ve kolaylaştırıcı alıştırmalar ve soru tarzlarına yer verilmelidir. Ayrıca konuları destekleyici görsel tasarımlar da yer almalıdır.

İyi hazırlanmış çalışma kitaplarında aşağıdaki ilkeler gözetilmelidir (Kılıç ve Seven, 2002).

- 1- ğrenmeye rehberlik edicidir.
- 2- Öğrenci seviyesindeki etkinlikleri içerir.
- 3- Alternatif ölçme-değerlendirme soruları bulundurur.
- 4- Öğrenmeyi eğlenceli hale getiren çalışmalar(oyunlar, bulmacalar vb.) içerir.
- 5- Öğrencinin öz değerlendirme yapmasını sağlar.
- 6- Görsellik açısından albenilidir.

Dil ve Anlatım

Ders kitabı, ülkenin anadilinin öğretilmesi, benimsetilmesi ve korunması için doğru ve düzgün Türkçe ile yabancı dillerden giren kelimelerin Türkçesi kullanılarak yazılmalıdır (Demirel, 2000). Ders kitaplarındaki dil çocukların bildiğ i ve anlayacağı dil olmalıdır. Kullanılan dil öğrenciler tarafından anlaşılır ve sade olmalıdır. Eğitimin etkinliğini ve verimliliğini yükseltmek için ders kitapları öğrencilerin dil gelişim seviyelerine ve ifade becerilerine uygun aynı zamanda onların dil yeterliliklerini artırıcı nitelikte yazılmalıdır (Argüden, 2003).

Ders kitaplarının dili öğrencilerin dil gelişim aşamalarına uygun nitelikte olursa öğrencilerin ders başarıları da artar. Matematik dilinin ise daha anlaşılır ve açık olması

önem arz etmektedir. Ders kitapları içerisindeki bilgilerin aktarılmasında dil kaynak konumundadır. Mesajların iletilmesinde sözlü ve yazılı kanallar kullanılmaktadır. Yazılı anlatım, ders kitaplarında mesajın aktarılmasında kullanılan kanalı oluşturmaktadır. Düşünceleri, duyguları ve olayları en uygun sözcüklerle anlatmak anlatımdır. Eğitici özelliği olan ders kitapları ifade biçimi, kullanılan kelime ve kelime grupları yönünden dilbilgisi kurallarına ve çocuğun dil gelişim düzeyine uygun olmalıdır (Işıldak, 2001).

Bilimsel Özellik

Bilimsel anlayışa uygun ve nesnel bir yapıda kurgulanan ders kitaplarındaki konuların içeriğindeki bilgiler yanlış bilgilerden, kavram yanlışlarından ve bilimsel dayanağı olmayan genellemelerden kaçınılarak hazırlanmalıdır.

Ders kitapları bilimsel bilgiyle donatılarak oluşturulacaksa bilimsel düşünme adımlarına uygun, problem çözme basamaklarını içeren, olaylara eleştirel bakış açısı sunan, bütün parça ilişkisini irdeleyen, çıkarım yapmaya yönlendiren ve farklı düşünme çeşitlerini öğretecek şekilde bir yapı sunmalıdır. Ders kitaplarında genellikle gözlenen durum, içeriğin ve konuların öğrencilere bir dizi bilgi yığını şeklinde sorgusuz ve tartışmasız olarak aktarıldığı şeklindedir (Kanlı ve Yağbasan, 2004). Bilimsel içerikte bulunması gereken özelliklerin yanında bulunmaması gerekenler de vardır. Zaman zaman bilimsel içerikte yanlışlıklara rastlanmaktadır. Eğitim-öğretim sürecinde en sık kullanılan ders aracı olarak ders kitabındaki yanlışların, kavramları yeni öğrenen ilkökul öğrencilerine kazandırılması söz konusudur. Bu konuda yapılan bir araştırmaya göre bilimsel içerikte karşılaşılan yanlışlardan bazıları aşağıda verilmiştir (Yiğitarslan, 1995).

- Yazarların kitabın içeriğini kişisel düşünce ve değer yargılarına göre biçimlendirmeleri,
- Çok boyutlu konularda yüzeysel anlatımı sergilenmesi,
- Bilimsel ve nesnel bir anlatım tarzı yerine hikâyeci ve didaktik bir anlatım tarzının kullanılması,
- Gerçeğe aykırı ve abartılı bilgilerin sunulması,
- Kavram öğretiminde yeterli ve destekleyici örneklerin verilmemesi.

Geleceğin bilim insanı adaylarına bilimsel yönden yanlışlıkların bilerek ya da bilmeyerek öğretilmesi bilim alanına da yapılacak en büyük yanlışlıklardan birisi olacaktır. Hazırlanacak yeni ders kitapları bilimsel çerçevede olmalı, içeriği bilimsel ilke ve doğruları sezdirecek konu, etkinlik ve alıştırmalarla zenginleştirilmelidir.

İlgili Araştırmalar

Karakelleoğlu(2007), İlköğretim 4. sınıf matematik ders kitapları ve bu kitapların yeni öğretim programına uygunluğu hakkında öğrenci, öğretmen ve uzman görüşleri konulu yüksek lisans tezinde 4. Sınıf Matematik Ders kitabını; öğretimdeki yeri, değerlendirmesi, bilimsel içerik, dil ve anlatım, tasarım ilkeleri, fiziksel yapı ve bölümlerini öğrenci görüşleri bakımından; matematik programına uygunluğu, çoklu zekâ kuramına göre hazırlanıp hazırlanmadığı, öğretimdeki yeri, değerlendirmesi, bilimsel içerik, dil ve anlatım, tasarım ilkeleri, fiziksel yapı ve bölümleri, öğretmen kılavuz kitabına uygunluğunu öğretmen görüşleri bakımından; kitapların hazırlanmasındaki katkıları, programın vizyonunu yansıtması, önceki ders kitaplarından farkını ise uzman görüşlerine başvurarak araştırmıştır. Yapılan çalışmanın örneklem grubunu Tekirdağ il merkezine bağlı 20 ilköğretim eğitim kurumunda görev yapan 46 öğretmen ve bu eğitim kurumlarından yansız olarak seçilen 12 okulda eğitim alan 310 adet dördüncü sınıf öğrencisi ve Tekirdağ Milli Eğitim Kurulu Başkanlığı'nda görevli 10 adet ilköğretim müfettişi oluşturmuştur. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin ders kitaplarını görsel düzen açısından yeterli buldukları, kitap içerisindeki problemlerin öğrenci seviyelerine göre düzenlenmesi, üst düzey problem çözme becerileri gerektiren etkinliklere yer verilmesi ve etkinliklerin günlük hayattaki örneklerle desteklenmesi gerektiğine ulaşılmıştır. Öğretmenlerin matematik ders kitabının öğretimdeki yerine ilişkin görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerin büyük kısmı “ders kitabının öğretim ortamlarında en yaygın kullanılan araç olduğunu” ifade etmişlerdir. Değerlendirme unsurlarının öğrenci seviyesine uygun olduğunu, bilimsel içeriğin yeterli düzeyde ders kitaplarında vurgulandığını, dil ve anlatım yönünden bazı yabancı kelime kullanımları dışında ders kitabının dilinin iyi olduğunu, ders kitabının yanında öğretmen kılavuz kitabının verilmesinin faydalı olduğu gibi olumlu görüşler belirtirken bazı noktalarda da eksiklerin olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler ders kitabının, içerisindeki soruların ve alıştırmaların kalitesiz olduğu, öğretmen düzeyine göre ayarlanması gerektiği, tasarımının iyileştirilmesi gerektiği, fiziksel yapının ise daha kaliteli olması gerektiği gibi

eksik yönere dikkat çekmişlerdir.Ders kitabı hakkında uzman görüşlerine baktığımızda ise çoğu uzmanın ders kitaplarının vizyon ve misyon bakımında yeterli olduğunu, programı yansıttıklarını ve yeni geliştirmelerin olmasını olumlu bulurken ders kitapları hazırlanırken kendilerine başvurulmamasını ise eksik bir yan olarak ifade etmişlerdir.

Çakır (2006), ‘İlköğretim 4. sınıf matematik ders kitapları ile ilgili öğretmen görüşleri’ konulu yüksek lisans tezinde 4. Sınıf matematik ders kitaplarını; görsel özelliklerine, biçimsel özelliklerine, içeriğine, alıştırma ve değerlendirme bölümlerine, yardımcı materyallerine ilişkin görüşlerini araştırmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin, görsel özelliklerin kitapta kullanılan grafik, şekil vb.nin, öğretim programına uygun olduğunu, biçimsel özellikler açısından verilen maddelerde kararsız kaldıkları ve olumsuz bulduklarını, içeriğin ise dördüncü sınıf matematik programına uygun olduğu, alıştırma ve değerlendirme başlığı altında verilen maddelerin bazılarına kararsız, bazılarına olumlu, bazılarına ise olumsuz yanıt vermişlerdir.

Kaykıcı (2006),‘İlköğretim Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi ve Matematik ders kitaplarında görsel tasarım sorunları’ konulu yüksek lisans çalışmasında ders kitaplarını görsel öğelerin tasarımı, sayfa tasarımı, kapak tasarımı ilkelerine uygunluğu açısından araştırılmıştır. Örnekleme ise Ankara’da kitap yazma komisyonunda görevli 9 ayrı komisyondaki görevli öğretmenler ve Trabzon merkez ilköğretim okulları arasında 9 ayrı okuldaki görevli öğretmenlerden toplam 90 öğretmen oluşturmuştur. Veriler, anket yoluyla ve yerli ve yabancı kitapların değerlendirilmesi sonucu elde edilmiştir. Araştırma sonucuna göre ise matematik ders kitabının, görsel tasarım açısından yetersiz olduğu, sayfa düzeninin alt boyutları olan görsel devamlılığın ve belirli bir bütünlük sağlanması, okuma akışını görsel öğelerin engellememesi, görsel öğelerin yerleştirilmesinde hareketin sağlanması, karşılıklı iki sayfanın birlikte düzenlenmesi gibi özellikler yönünden yetersiz olduğu belirtmiştir. Metinle ilgili görsel öğelerin metnin yakınında yer alması, görsel öğelere yeterince yer verilmesi gibi özellikler bakımından yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kapak tasarımı açısından bakıldığında ise kapağın içeriği yansıtması, ön ve arka yüz kapakların birbiriyle bütünlük içermesi, kapağın estetiklik ve dikkat çekme yönünden yetersiz olduğu, kapak bilgilerine dikkat edilmesi yönünden yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kaya ve Azar (2010), ‘MEB tarafından hazırlatılan ilköğretim 4. ve 5. sınıf matematik ders kitaplarındaki etkinliklere ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri’ konulu

çalışmasında matematik ders kitabını öğretmen açısından; cinsiyet, mesleki kıdem, ders verilen sınıf, eğitim durumu, mezun olunan okul ve hizmet içi eğitim alma gibi çeşitli değişkenler açısından araştırmıştır. Çalışmanın evren ve örnekleme Bolu Merkez ilçe ve Gerede ilçe merkezinde 2005-2006 eğitim öğretim döneminde 177 tane dördüncü ve beşinci sınıf öğretmeni ile 868 tane dördüncü ve beşinci sınıf öğrencisi rastgele yolla seçilerek oluşturulmuştur. Araştırma sonucuna göre ise etkinliklerin matematik programına ve gerçek yaşama uygunluğuna ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet türüne göre anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Etkinliklerin matematik programına uygunluğuna ilişkin kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre daha olumlu düşünmektedir. Etkinliklerin gerçek yaşama uygunluğuna ilişkin kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre daha olumlu düşünmektedir. Matematik ders kitabındaki etkinliklerin öğrenme ilkelerine uygunluğu ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılıkların hangi iki gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Tukey Testi) sonuçları şu şekildedir. 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin etkinliklerin öğrenme ilkelerine uygunluğu konusundaki görüşleri açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Buna karşılık 6-10 yıl ve 16-20 yıl, 11-15 yıl ve 16-20 yıl, 16-20 yıl ve 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenler arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre, bu konuda en olumlu görüşe sahip ($X = 2,0476$) 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenler olup, 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler ($X = 2,0062$) ders kitabındaki etkinlikleri, 16-20 yıl ve 21 yıl ve üstü öğretmenlere göre öğrenme ilkelerine daha uygun bulmuşlardır. Matematik ders kitaplarındaki etkinliklerin işlenişine ilişkin öğretmen görüşleri ile öğretmenlerin ders verdikleri sınıflar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Buna göre 5. sınıf öğretmenleri ($X = 2,0169$), 4. Sınıf öğretmenlerine ($X = 1,7330$) göre matematik ders kitabındaki etkinlikleri işleniş açısından daha uygun bulmuşlardır. Matematik ders kitaplarındaki etkinliklerin uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile öğretmenlerin eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Çoklu karşılaştırma testi (Tukey Testi) sonuçları incelendiğinde ön lisans- lisans, lisans-yüksek lisans mezunu öğretmenler arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Buna göre etkinliklerin uygulanabilirliğine ilişkin, yüksek lisans mezunu öğretmenler ($X = 2,6000$) en olumlu görüşe sahip olup, ön lisans mezunu öğretmenler ($X = 2,2324$) lisans mezunu öğretmenlere ($X = 1,9531$) göre daha olumlu düşünmektedir. Etkinliklerin uygulanabilmesi için gerekli zaman ve materyale ilişkin öğretmen görüşleri ile öğretmenlerin eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çoklu karşılaştırma testi (Tukey) sonuçlarına göre, lisans mezunu

öğretmenler ($X=2,1285$), ön lisans mezunu öğretmenlere ($X=1,8826$) göre, etkinliklerin yapılması için yeterli zaman ve materyallerin olup olduğu konusunda iyimser düşünmektedirler.

Çakır (2009), ‘İlköğretim 5. sınıf Matematik ders kitaplarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi’ konulu yüksek lisans çalışmasında matematik ders kitabını; ölçme- değerlendirme, dil ve anlatım, içerik ve tasarım nitelikleri bakımından öğretmen ve öğrenci görüşleri çerçevesinde incelenmesini araştırmıştır. Araştırma tarama modelinde yapılmış ve araştırmacı tarafından hazırlanan öğretmen ve öğrenci anket formunu kullanarak ilgili verileri toplamıştır. Araştırmanın örneklemini Adana’nın Seyhan ile Yüreğir ilçelerinde bulunan 31 ilköğretim eğitim kurumunda çalışan 135 öğretmen ile 560 öğrenci oluşturmuş ve anketler bunlara uygulanmıştır. Öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda araştırma bulgularına göre ders kitaplarının tasarım ve ilkeleri yönünden iyi düzeyde olduğunu, içerik, dil ve anlatım ve değerlendirme özellikleri yönünden zayıf düzeyde olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmanın incelediği alt boyutlara baktığımızda öğretmen ve öğrencilerin matematik ders kitabının geliştirilmesini istediklerini, tasarım ve fiziksel yönden sağlam, renkli, eğlenceli, bireysel öğrenmeye olanak sağlayan ve alternatif ölçme ve değerlendirme örneklerine yer veren matematik ders kitaplarının hazırlanmasını istemektedirler.

Uluişik (2008), ‘ilköğretim 5. sınıf matematik ders kitaplarını (Öğretmen Kılavuz, Öğrenci ders ve öğrenci çalışma kitapları) görsel tasarım ilkeleri açısından değerlendirmek ve görsel tasarım ilkelerine uygun olup olmadığına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini inceleme’ konulu yüksek lisans çalışması yapmıştır. Matematik ders kitabını metin tasarımı, görsel öğelerin tasarımı, sayfa tasarımı, kapak tasarımı ve üretime yönelik dış yapı özellikleri açısından incelemiştir. Söz konusu araştırma Afyonkarahisar merkez ilçede öğretmenlik yapan 5. sınıf Matematik dersine giren 187 sınıf öğretmeninden 2007-2008 eğitim öğretim yılında toplanan verilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kullanılan veriler, Görsel Tasarım İlkeleri Açısından Ders Kitabı Değerlendirme Anketi araştırmacı tarafından hazırlanarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin matematik ders kitabını görsel tasarım ilkeleri (metin, görsel öge, sayfa, kapak dizaynı) yönünden iyi olduğu görüşünü ifade ettikleri ve değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Işık (2010), ‘İlköğretim 4., 5., 6. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Problem Kurma Etkinliği Bakımından İncelenmesi’ konulu yüksek lisans çalışmasında şu alt problemlere cevap aramıştır. Problem kurma stratejilerinin sınıf düzeylerine göre kullanılma sıklığı, kullanılan strateji türlerine göre dağılımı, kitapların konu anlatımı bölümüne göre dağılımı, kitapların alıştırmalar bölümüne göre dağılımı, kitapların değerlendirme bölümüne göre dağılımı nasıldır sorularına cevap aramıştır. Araştırma sonucuna göre 6.sınıf matematik ders kitabında diğer sınıf der kitaplarına göre daha fazla yer verildiğine, strateji türlerine göre somut kullanım alanları teşkil eden “sayıları değiştirmek”, “geometrik değişiklikler” gibi stratejilerin kullanıldığının ön plana çıkmıştır. Daha soyut kullanım alanları olan “genelleştirme”, “analoji” ve “bir problemin çözümü için farklı gösterimler kullanma” stratejileri en az kullanılan stratejiler arasında olduğu belirlenmiştir. Problem kurma stratejilerinin kullanım sıklığı ünite içeri ile örtüşmektedir. Örneğin geometri içerikli ünitelerde “geometrik değişiklikler” ön plana çıkarken, sayılar içerikli ünitelerde “sayıları değiştirmek” stratejisi ön plana çıkmaktadır sonucuna ulaşılmıştır. Stratejiler “konu anlatımı içinde”, “alıştırmalar içinde” ve “üniteler içinde” şeklinde incelendiğinde, “alıştırmalar içinde” stratejilerin daha fazla kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Kurtulmuş (2010), ‘İlköğretim matematik öğretmenlerinin 8. sınıf matematik ders kitapları ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi’ konulu yüksek lisans çalışmasında 8. sınıf matematik ders kitabını görsellik, biçimsellik, alıştırmalar ve değerlendirme, yardımcı kaynaklar, içerik olmak üzere toplam 5 boyutta belirlenen 68 madde ile çalışmıştır. Çalışmasında öğretmenlerin; cinsiyetlerine, hizmet sürelerine, mezun olunan eğitim kurumuna, eğitim durumuna, ders kitabını seçme yöntemlerine göre farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Osmaniye il merkezindeki ilköğretim kurumlarında 2009-2010 eğitim öğretim yılında çalışan matematik öğretmenleri araştırmanın evreni olarak belirlenmiş. İl merkezinde öğretmenlik yapan ve 8. sınıf öğrencilerin matematik derslerine girerek ders anlatan 54 matematik öğretmeni ise araştırmanın örneklemine dâhil edilmiş. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin görsellik ile ilgili maddelerin çoğunda kararsız kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kitabın biçimsel alt boyutlarının çoğunda kararsız oldukları bazılarına ise katıldıkları tespit edilmiştir. Alıştırma ve değerlendirme boyutuna ilişkin maddelerin çoğunda kararsız kaldıkları belirlenmiştir. Yardımcı kaynaklarla ilgili maddelere olumlu cevaplar verdikleri ortaya çıkarılmıştır. İçerik ile ilgili maddelerde kararsız kaldıkları tespit edilmiştir. Matematik ders kitabına

verilen cevaplara göre öğretmenlerin cinsiyetlerine, hizmet sürelerine, mezun olunan eğitim kurumuna, eğitim durumuna, ders kitabını seçme yöntemlerine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir.

Bakılan Mutu (2008)'nin 6. ve 7. Sınıf Matematik Ders Kitapları Hakkında Öğretmen Görüşleri konulu yüksek lisans çalışmasının evrenini Bursa ili, örneklemini ise İnegöl ilçesindeki 60 tane matematik öğretmeni oluşturmuştur. Ders kitaplarının görsel özelliği, biçimsel özelliği, içerik özelliği, alıştırmalar ve değerlendirme özelliği, yardımcı materyaller gibi çeşitli boyutlarda öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmacı tarafından veri toplamak için anket hazırlanmıştır. Toplanan verilerin analizinde aritmetik ortalama ve standart sapma hesaplamaları yapılmış, öğretmen görüşleri karşılaştırılırken tek yönlü varyans analizi ve t-test kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise 0,05 düzeyinde bulunulmuş. Araştırma sonuçlarına göre 6. ve 7. sınıf öğretmenleri ders kitaplarını içerik yönünden yetersiz, alıştırmalar ve değerlendirme bölümleri açısından çok kolay soruların olduğunu ve yeterli olmadığını, görsel ve şekilsel özelliklerinin yeterli düzeyde olduğu bulgularına ulaşmıştır.

Arslan ve Özpınar (2009) İlköğretim 6. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi konulu araştırmalarında ders kitaplarını programa uygunluk, hazırlık soruları, ölçme ve değerlendirme, bilimsel içerik, dil ve anlatım, görsel düzen, tasarım ilke ve öğeleri yönünden incelemişlerdir. Veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış mülakat soruları hazırlanmış ve çalışmanın örneklemini 2006-2007 akademik yılında Trabzon il merkezi ve Yomra ilçesinde görev yapan 13 matematik öğretmeni oluşturmuştur. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin ders kitaplarını programa uygunluk, hazırlık soruları, bilimsel içerik, dil ve görsel düzen, tasarım ilke, öğeleri yönünden yeterli bulurken ölçme ve değerlendirme, bölümler ve konular arasında yeterli bağlantılar kurma ve bazı bilgilerin öğrenci seviyesine uygunluk açısından yeterli olmadığıyla ilgili veriler edinilmiştir.

Freeman ve Porter (1989)'ın öğretmenlerin öğretimlerinin ders kitabı ile nasıl eşleştikleriyle ilgili yaptıkları çalışmaya göre öğretmenlerin eğitimleri sırasında ders kitabını üç farklı şekilde kullandıklarını tespit etmişlerdir. Araştırmacılar bir yıl boyunca dört ilkokul öğretmenini gözlemleyerek öğretmenleri ders kitabına bağlılık yönünden kategorize etmek için öğretmenlerin ders kitabı kullanım tarzına, temel bilgi düzeylerine ve öğretim hedeflerine odaklanmışlardır. Yapılan çalışmaya göre öğretmenleri ders

kitabını sayfa sayfa takip edenleri cilt grubu, temel matematik kavram ve becerileri öğreten öğretmenleri temellere odaklanan ve ders kitabındaki önerileri yakından takip eden öğretmenleri ise hedef odaklı olarak kategorize etmişlerdir. Yine çalışmanın bulgularına göre öğretmenlerin içerik kararları ile ders kitabı içeriğinin bazen uyuşmadığını, ders kitabını sıklıkla kullanmayan öğretmenlerin daha çok hesaplama becerilerini geliştirmek için pratiğe ve ders kitabını takip eden öğretmenlerin ise uygulamanın yanında matematik anlayışını geliştirmeye önem verdiklerini ortaya çıkarmışlardır.

Santos, CruzveMacias (2006) ise matematik ders kitaplarının ortaokul öğretmenleri tarafından temel ders kitabı olarak kullanıp kullanılmadığının araştırıldığı çalışmada araştırmacılar 12 ortaokul matematik öğretmeninden gözlem yoluyla, 400 öğretmenden ise anket yoluyla veriler toplamışlardır. Gözlem ve görüşme bulgularına göre 12 öğretmenden 10'unun ders kitaplarını haftada en az üç kez etkinlik yaparken kullandıklarını, 2 öğretmenin ise ders kitabını faaliyetlerini yürütmek aynı zamanda içeriği takip etmek için bir kaynak ve rehber olarak her gün kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Ders kitabını kullanan öğretmenlerin öğrencileri konuları tartışmaya teşvik ederek öğrencilerin kendi içerik bilgilerini oluşturmalarına yardım ettikleri gözlenmiş. Anket sonuçlarına göre ise çoğu öğretmenin ders kitabını etkili kullanmadıkları ve kitabın önemini kavrayamadıkları bulgusuna ulaşılmış. Çalışmada öğretmenlerin matematiksel içeriği bilmede ve takip etmede, öğrencilerin ise içeriğe ulaşmada matematik ders kitaplarını kullanmaları gerektiği tespiti yapılmıştır.

Pepin ve Haggarty (2001) İngiltere, Fransa ve Almanya ülkelerindeki matematik ders kitaplarının birbirleriyle benzerlik ve farklılıklarının olup olmadığını, öğrenci açısından kitaplara erişim ve ders öğretiminde öğretmenlerin ders kitaplarını kullanımını belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Yapılan çalışmaya göre ders kitapları üç ülkede de eğitimde ve sınıf içerisi kullanımda önemli bir yer kaplarken ancak matematik öğretimi için en uygun yol olarak görülmediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencinin matematik öğrenmesinde öğretmenler kendi öğretimlerinin etkililiğini belirtmişlerdir. İngiliz ders kitaplarının okullar tarafından temin edildiği, öğrencilerin ders kitabına erişimlerinin kısıtlı olduğu bu yüzden matematik öğretiminde kaynak olarak öğretmenlerin benimsendiği ve ders kitaplarının basit, öğrenciyi ileri derece düşünmeye sevk etmekten uzak olduğu bulunmuş. Fransa ders kitaplarının düzenli ve öğrenciyi

merak etme, sorgulama yapma, ileri düşünmeye yöneltici olduğu bulunurken ders kitaplarının okul yönetimi tarafından temin edildiği, kitapların kullanımı ile ilgili öğretmenlerin rehberlik ettiği, ders kitaplarının içeriğinin yoğun olduğu, öğretmenlerin kitaptaki bilgileri açıklama yapmak için kullandığı bulunmuştur. Almanya da ise öğrencilerin ders kitaplarını kendilerinin temin ettiği, içeriğinin basit, alıştırma örneklerinin bol olduğu ve kullanım amacı olarak genelde öğrenilen bilgileri evde tekrar etme amacıyla kullanıldığı belirlenmiştir. Matematik eğitiminde kontrolün öğretmende olduğu ifade edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama aracının güvenilirliği ve verilerin çözümlenmesi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

İlkokul matematik ders kitaplarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelendiği bu araştırma nicel bir araştırmadır. Nicel araştırma çeşitlerinden olan betimsel yöntemin tarama deseninde bir çalışmadır. Karasar (2005), genel tarama modellerini çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri olarak ifade etmektedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Doğu Anadolu Bölgesinin bir ilinin merkez ve ilçelerinde bulunan resmi ilkokullarda 2020-2021 eğitim-öğretim yılında görev yapan birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyindeki sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunu Doğu Anadolu Bölgesinin bir ilinin merkez ve ilçelerindeki ilkokullar arasından seçkisiz örnekleme yönteminin basit seçkisiz örnekleme (simplerandomsampling) yoluyla örneklem belirlenmiştir. Çalışma grubu 38 kadın ve 44 erkek olmak üzere toplam 82 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Büyüköztürk(2020) göre basit seçkisiz örnekleme ‘ her bir örnekleme birimine eşit seçilme olasılığı vererek seçilen birimlerin örnekleme alındığı yöntem’ olarak ifade etmiştir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020).

Çalışma grubu içerisinde yer alan araştırmaya kalan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	38	46,3
	Erkek	44	53,7
Kıdem Yılı	0-5 yıl	29	35,4
	6-10 yıl	27	32,9
	11-15 yıl	8	9,8

	16-20 yıl	8	9,8
	21 yıl ve üzeri	10	12,2
	1.sınıf	16	19,5
	2.sınıf	25	30,5
Okutulan Sınıf	3.sınıf	11	13,4
	4.sınıf	29	35,4
	Ön lisans	1	1,2
Öğrenim Durumu	Lisans	69	84,1
	Yüksek lisans	12	14,6

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan 82 öğretmenin %46,3'ünün kadın, %53,7'sinin erkek olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %35,4'ünün 0-5 yıl arası, %32,9'unun 6-10 yıl arası, %9,8'inin 11-15 yıl arası, %9,8'inin 16-20 yıl arası ve %12,2'sinin 21 yıl ve üzeri mesleki kıdemi olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %19,5'inin 1. sınıfları, %30,5'inin 2. sınıfları; %13,4'ünün 3. sınıfları ve %35,4'ünün 4. sınıfları okuttuğu görülmüştür. Öğretmenlerin öğrenim durumlarına baktığımızda %1,2'sinin ön lisans, %84,1'inin lisans ve %14,6'sının yüksek lisans mezunu olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak Çakır (2006) tarafından oluşturulmuş, ders kitaplarının görsel özellikleri, biçimsel özellikleri, içerik özellikleri, alıştırma ve değerlendirme ile yardımcı materyaller açısından değerlendirilmesine ilişkin İlköğretim Dördüncü Sınıf Matematik Ders Kitapları ile ilgili Öğretmen Görüşleri Anketi kullanılmıştır(Ek 1). Veri

toplama aracı olan anket kişisel bilgiler bölümü ve ders kitabı ile ilgili başlıklardan oluşmaktadır. Ders kitabı ile ilgili bölüm 5 bölümden ve toplam 82 maddeden oluşmaktadır. Biçimsel özelliklerini ölçmek için 22 madde, içerik özelliklerini ölçmek için 30 madde, alıştırma ve değerlendirme özelliklerini ölçmek için 12 madde, görsel özelliklerini ölçmek için 12 madde bulunmaktadır. Yardımcı materyaller-öğrenci çalışma kitabı özelliklerini ölçmek için ankette yer alan 12 maddeden 6 tanesi araştırmayla ilgili olmadığı için ankete alınmamıştır. Bu maddelere öğretmenler “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum”, ve “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden birini işaretleyerek yanıt vermişlerdir. Anketin okullardaki öğretmenlere uygulanabilmesi için; Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’ne başvurulmuş, enstitünün yazısı ile anket Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı’na gönderilmiş ve gerekli onay yazısı alındıktan sonra uygulamaya geçilmiştir. Anketin uygulanması için anket formu Google formu aktarılmış ve buradan oluşturulan bağlantı uzantısı ilçe milli eğitim müdürleri tarafından okullar için oluşturulan WhatsApp ve Telegram gruplarında paylaşılıp bu yolla öğretmenlere anket ulaştırılarak veriler elde edilmiştir.

Veri Toplama Aracının Güvenirliği

Bu anket matematik ders kitaplarını belirlenen alt boyutlardaki maddelerle inceleyebilecek yeterliliktedir. Çakır (2006) tarafından anketin güvenilirlik analizi yapılmış ve güvenilirlik katsayısı 0,975 olarak hesaplanmıştır. Ankette bulunan maddelerin güvenilirlik düzeyleri tekrardan incelenmiştir. Ders Kitabı Değerlendirme

anketinin iç tutarlılık ile ilişkili güvenilirlik düzeyini incelemek için Cronbach Alfa değeri kullanılmıştır. Cronbach Alfa değeri “0” ile “1” arasında değişmektedir. Alfa değeri 0,60 ile 0,80 arasında olduğunda güvenilirliğin iyi; 0,80 ile 1,00 arasında olduğunda ise güvenilirliğin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (Kozak, 2015). Ders Kitabı Değerlendirme Anketine ilişkin güvenilirlik katsayıları Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Ders Kitabı Değerlendirme Anketinin Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Katsayıları

Alt Boyutlar	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Biçimsel Özellikler	0,95	22
İçerik	0,98	30
Alıştırma ve Değerlendirme	0,96	12
Görsel Özellikler	0,95	12
Çalışma Kitabı	0,89	6
Toplam	0,99	82

Tablo 3 incelendiğinde, araştırma verilerini toplamak için kullanılan Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısının 0,95; içerik alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısının 0,98; alıştırma ve değerlendirme alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısının 0,96; görsel özellikler alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısının 0,95; çalışma kitabı alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısının 0,89 ve anketin tamamı için hesaplanan Cronbach alfa katsayısının 0,99 olduğu görülmüştür. Ders Kitabı Değerlendirme anketi ve alt boyutlarının Cronbach alfa katsayılarına baktığımızda anketin iç tutarlılığa bağlı güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür (Kozak, 2015).

Verilerin Çözümlemesi

Örnekleme yapılan Ders Kitabı Değerlendirme anketi uygulamaları başarıyla bittikten sonra, elde edilen veriler elektronik ortamda analiz edilmeden önce, anket formlarının uygun doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmiştir. Anket formlarıyla toplanmış olan verilerin analiz sonuçlarını bilimsel bir şekilde açıklayabilmek maksadıyla SPSS (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programına nicel verilerin girişi

yapılmıştır. Araştırmada toplanan veriler SPSS for Windows 22.0 programı yardımıyla analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğu çarpıklık, basıklık ve standart hata değerleri kullanılarak tespit edilip Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Ders Kitabı Değerlendirme Anketinin Alt Boyutlarına Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Alt Boyutlar	N	Çarpıklık		Basıklık	
		Değer	Std. Hata	Değer	Std. Hata
Biçimsel Özellikler	82	-0,50	0,27	0,61	0,53
İçerik	82	-0,40	0,27	0,10	0,53
Alıştırma ve Değerlendirme	82	0,12	0,27	-0,73	0,53
Görsel Özellikler	82	-0,19	0,27	-0,19	0,53
Çalışma Kitabı	82	-0,55	0,27	0,49	0,53

Tablo 4 incelendiğinde, Ders Kitabı Değerlendirme anketinden elde edilen puanlara ait çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Bu değerlerin ± 2 aralığında bulunması normal dağılım için yeterli görülmüştür (George ve Mallery, 2010). Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutları için hesaplanan değerlerin belirtilen aralıkta yer aldığı ve normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutları değişkenleri arasındaki ilişkinin tespiti için parametrik testlerden bağımsız örneklem t testine ANOVA testi ile analiz edilerek karşılaştırmalar yapılmıştır.

Anket verilerini analiz etmek için aralık sayısı seçenek sayısına bölünerek ölçek elde edilmiştir ($4/5=0,80$) (Kaptan,1998). Buna göre;

1.00-1.80 kesinlikle katılmıyorum

1.81-2.60 katılmıyorum

2.61-3.40 kararsızım

3.41-4.20 katılıyorum

4.21-5.00 kesinlikle katılıyorum olarak tanımlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen verilerin analiziyle ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Öğretmenlerin Kitabın Biçimsel Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, kitabın biçimsel özelliklerine ilişkin maddelere verdikleri cevaplar Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Kitabın Biçimsel Özellikleri ile İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

Kitabın Biçimsel Özellikleri							X
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
1. Kitabın kapağı ilgi çekicidir.	f	9	18	18	28	9	3,12
	%	11,0	22,0	22,0	34,1	11,0	
2. Kitabı destekleyen yardımcı bir araç vardı.(CD, kaset gibi)	f	51	8	3	12	7	1,96
	%	62,2	9,8	3,7	14,6	8,5	
3. Kapak kartonu kalitelidir.	f	10	16	16	26	14	3,21
	%	12,2	19,5	19,5	31,7	17,1	
4. Kapağın ön arka ve sırt kısmı bir bütünlük içinde tasarlanmıştır.	f	7	10	18	34	13	3,43
	%	8,5	12,2	22,0	41,5	15,9	
5. Kapak tasarımı içeriği yansıtmaktadır.	f	6	6	14	43	12	3,60
	%	7,3	7,3	17,1	52,4	14,6	
6. Kapak kitap ile ilgili bilgileri içermektedir.	f	3	8	11	45	13	3,71
	%	3,7	9,8	13,4	54,9	15,9	
7. Her bölüm için ilgili bölüm başlıkları hazırlanmıştır.	f	1	4	6	45	26	4,10
	%	1,2	4,9	7,3	54,9	31,7	
8. Kitabın boyutları öğrenci düzeyine uygundur.	f	1	10	15	39	17	3,74
	%	1,2	12,2	18,3	47,6	20,7	
9. Kitap estetikdir ve albenisi vardır.	f	14	25	20	19	4	2,68
	%	17,1	30,5	24,4	23,2	4,9	
10. Kitabın baskı kalitesi yeterlidir.	f	10	15	22	24	11	3,13
	%	12,2	18,3	26,8	29,3	13,4	
11. Kitabın cildi kaliteli ve sağlamdır.	f	12	16	15	27	12	3,13
	%	14,6	19,5	18,3	32,9	14,6	
12. Kitabın kâğıt kalitesi yeterlidir.	f	5	9	14	41	13	3,58
	%	6,1	11,0	17,1	50,0	15,9	
13. Kitabın dokusu pürüzsüzdür.	f	3	3	12	46	18	3,89
	%	3,7	3,7	14,6	56,1	22,0	
14. Yazı (punto) büyüklüğü sınıf seviyesine uygundur.	f	2	5	10	43	22	3,95
	%	2,4	6,1	12,2	52,4	26,8	
15. Kitapta kullanılan yazı tipi, kolay okunabilir ve sadedir.	f	1	4	8	40	29	4,12
	%	1,2	4,9	9,8	48,8	35,4	
16. İçindekiler bölümü ilgi çekicidir.	f	8	28	20	20	6	2,85
	%	9,8	34,1	24,4	24,4	7,3	
17. İçindekiler bölümü işlevseldir.	f	5	14	14	39	10	3,42
	%	6,1	17,1	17,1	47,6	12,2	
18. Sözlük kitapta yer alan yeni kavramların tümünü kapsamaktadır.	f	6	18	24	24	9	3,14
	%	7,3	22,0	29,3	29,3	11,0	
19. Kaynakça bölümü yeterlidir.	f	6	2	27	34	13	3,56
	%	7,3	2,4	32,9	41,5	15,9	
20. Kenar boşlukları ve satır araları yeterlidir.	f	6	15	9	33	18	3,51
	%	7,3	18,3	11,0	40,2	22,0	
21. Konulardaki önemli bilgiler öğrencinin dikkatini çekecek şekilde düzenlenmiştir.(Koyu harfle yazma, italik yazma, altını çizme gibi.)	f	8	21	15	27	10	3,12
	%	9,8	25,6	18,3	32,9	12,2	
22. Ders kitabında başlıklar ilgi çekici ve anlaşılırdır.	f	11	20	15	26	10	3,04
	%	13,4	24,4	18,3	31,7	12,2	

Tablo 5'te görüldüğü gibi biçimsel özelliklerle ilgili maddelerin aritmetik değerleri ve bu değerlere ilişkin madde analizleri şu şekildedir.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 1'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.12'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:45) kitap kapağının çekiciliği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 2'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 1.96'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:51) kitabı destekleyen yardımcı materyal olduğu ile ilgili görüşlerinde kesinlikle katılmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 3'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.21'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:42) kapağın karton kalitesi ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 4'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.43'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:47) kitap kapağının ön ve arka yüzlerinin birbirleriyle uyumlu olarak tasarlandığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 5'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.60'tır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:55) kapak tasarımının içeriği yansıttığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 6'ya verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.71'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:58) kitapla ilgili bilgilerin kapakta yer aldığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 7'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 4.10'dur. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun

(f:71) her bölüm için ilgili başlıklar listesinin hazırlandığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 8'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.74'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:56) kitabın boyutlarının öğrenci düzeyine uygun olduğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 9'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.68'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:59) kapak estetiği ve çekiciliği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 10'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.13'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:47) kitabın baskı kalitesinin yeterliliği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 11'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.13'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:43) kitabın cildinin kaliteli ve sağlam olup olmadığı ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 12'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.58'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:54) kitabın kâğıt kalitesinin yeterliliği ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 13'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.89'dur. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:64) kitabın dokusunun düzgünlüğü ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 14'e verdikleri cevapların aritmetik değeri 3.95'tir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:65) kitabın

yazı boyutunun sınıf seviyesine uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 15'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 4.12'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:69) kitapta kullanılan yazı karakterinin kolay okunur ve sadeliği ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 16'ya verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.85'tir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:56) içindekiler bölümünün çekiciliği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 17'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.42'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:49) içindekiler bölümünün işlevselliği ile ilgili görüşlerinde olumlu düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 18'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.14'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:48) kitaptaki yeni kavramların tamamını sözlüğün kapsayıp kapsamadığı ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 19'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.56'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:47) kaynakça bölümünün yeterliliği ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 20'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.51'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:51) kenar boşluklarının ve satır aralıklarının yeterliliği ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 21'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.12'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:44)

konulara ilişkin önemli bilgilerin öğrencilerin ilgisini çekip çekmediği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin biçimsel özelliklere ait madde 22'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.04'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:46) ders kitabındaki başlıkların dikkat çekici ve anlaşılır olup olmadığı ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin kitabın biçimsel özellikleri ile ilgili tüm maddelere verdikleri cevapların aritmetik değeri 3.36'dır. Bu değere göre öğretmenlerin kitabın biçimsel özelliklerine ilişkin maddelerde kararsız kaldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin Kitabın İçerik ile İlgili Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, kitabın içerik ile ilgili özelliklerine ilişkin maddelere verdikleri cevaplar Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Kitabın İçerik ile İlgili Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

Kitabın İçerik Özellikleri							X
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
1. Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları ve ilkeleri ile tutarlıdır.	f	1	1	16	44	19	3,97
	%	1,2	1,2	19,5	53,7	23,2	
2. Ders kitabı ilgili Matematik Dersi programına uygundur.	f	1	6	14	42	18	3,86
	%	1,2	7,3	17,1	51,2	22,0	
3. Milli ahlaki, insani ve kültürel değerlerle tutarlıdır.	f	1	5	15	41	19	3,88
	%	1,2	6,1	18,3	50,0	23,2	
4. Dersin kazanımları ile tutarlıdır.	f	2	3	15	41	20	3,91
	%	2,4	3,7	18,3	50,0	24,4	
5. Öğrencinin günlük yaşantısına uygundur.	f	7	18	16	29	11	3,23

	%	8,5	22,0	19,5	35,4	13,4	
6. İçerikte güncel bilgiler yer almaktadır.	f	10	15	16	28	11	3,18
	%	12,2	18,3	19,5	34,1	13,4	
7. Matematik dersinin diğer derslerle ilişkisine yer verilmiştir.	f	5	22	15	30	9	3,19
	%	6,1	26,8	18,3	36,6	11,0	
8. Öğrencinin ilgisini çekebilecek niteliktedir.	f	13	24	16	17	11	2,86
	%	15,9	29,3	19,5	20,7	13,4	
9. Kullanılan kavramlar sınıf seviyesine uygundur.	f	4	13	14	40	10	3,48
	%	4,9	15,9	17,1	48,8	12,2	
10. Kullanılan dil sınıf seviyesine uygundur.	f	4	11	12	40	14	3,60
	%	4,9	13,4	14,6	48,8	17,1	
11. Kitaptaki metinler öğrenme ilkelerine uygundur.	f	7	11	18	33	12	3,39
	%	8,5	13,4	22,0	40,2	14,6	
12. Gereksiz bilgi ve fazla ayrıntı yoktur.	f	12	11	13	32	13	3,28
	%	14,6	13,4	15,9	39,0	15,9	
13. Konuların bilimsel geçerliliği vardır.	f	4	1	17	41	18	3,83
	%	4,9	1,2	20,7	50,0	22,0	
14. Metinler konu ile tutarlıdır.	f	3	7	9	44	18	3,82
	%	3,7	8,5	11,0	53,7	22,0	
15. Ünitelerin işlenişinde öğrencilerin gelişim basamakları ilgi, yetenek ve gereksinimleri dikkate alınmıştır.	f	6	14	13	34	14	3,44
	%	7,3	17,1	15,9	41,5	17,1	
16. Üniteler öğrencilerin kişilik gelişimine katkıda bulunacak şekilde düzenlenmiştir.	f	6	13	19	30	13	3,38
	%	7,3	15,9	23,2	36,6	15,9	
17. İçerikte öğrenmeyi kolaylaştıracak örnekler yer verilmiştir.	f	11	14	11	35	10	3,23
	%	13,4	17,1	13,4	42,7	12,2	
18. Atatürk ilke ve inkılapları ile tutarlıdır.	f	3	4	15	36	23	3,88
	%	3,7	4,9	18,3	43,9	28,0	
19. Ünite konuları öğrencilerin problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme vb. yeteneğini geliştirecek niteliktedir.	f	13	20	11	22	14	3,05
	%	15,9	24,4	13,4	26,8	17,1	
20. İçerikte matematik alanındaki yeni gelişmeler bulunmaktadır.	f	12	19	14	28	8	3,01
	%	14,9	23,2	17,1	34,1	9,8	
21. Öğrencilerin gelişim düzeylerine (bilişsel, sosyal, duygusal, psiko-motor) uygundur.	f	8	13	15	32	12	3,33
	%	9,8	15,9	18,3	39,0	14,6	
22. Her konu ile ilgili yeterli kapsamda bilgi verilmiştir.	f	16	19	12	22	12	2,93
	%	19,5	23,2	14,6	26,8	14,6	
23. Verilen örnekler öğrenci seviyesine uygundur.	f	9	15	13	32	12	3,28
	%	11,0	18,3	15,9	39,0	14,6	
24. Ders kitabı konu sıralamaları basitten karmaşığa bir sıra izlemektedir.	f	6	5	12	44	14	3,67
	%	7,3	6,1	14,6	53,7	17,1	
25. Ders kitabı konu sıralamaları bilinende bilinmeyene bir sıra izlemektedir.	f	4	6	11	44	16	3,76
	%	4,9	7,3	13,4	53,7	19,5	
26. Yazım ve noktalama hatası bulunmamaktadır.	f	5	8	18	32	17	3,60
	%	6,1	9,8	22,0	39,0	20,7	
27. Bir önceki sınıfın konuları ile bağlantılıdır.	f	2	4	13	37	25	3,97
	%	2,4	4,9	15,9	45,1	30,5	
28. Bir sonraki sınıfa hazırlık niteliğindedir.	f	5	8	12	32	24	3,76
	%	6,1	9,8	14,6	39,0	29,3	
29. Konunun öğrenilmesi için gerekli ön şart niteliğindeki temel bilgi ve becerileri içermektedir.	f	6	14	15	29	17	3,45
	%	7,3	17,1	18,3	35,4	20,7	
30. Ders kitabı, konularla ilgili olarak öğrencilerin kendilerinin okul dışında da yapabilecekleri aktiviteleri içermektedir.	f	8	29	12	18	13	2,98
	%	9,8	35,4	14,6	22,0	15,9	

Tablo 6’da görüldüğü gibi içerikle ilgili maddelerin aritmetik ortalama değerleri ve bu değerlere ilişkin madde analizleri şu şekildedir.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 1'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.97'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:63) ders kitabının Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve ilkelerine uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 2'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.86'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:60) ders kitaplarının matematik ders programına uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 3'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.88'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:60) ders kitaplarının milli, manevi insani ve kültürel değerlere uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 4'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.91'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:61) ders kitaplarının içeriğinin ders kazanımlarıyla tutarlılığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 5'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.23'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:41) ders kitaplarının içeriğinin günlük hayata uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 6'ya verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.18'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:41) içeriğin güncel bilgiler barındırdığı ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 7'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.19'dur. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:42) matematik dersi ile diğer dersler arasındaki ilişkinin içerikte yer alıp almadığı ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 8'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.86'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:53) içeriğin öğrencilerin ilgisini çekip çekmediği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 9'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.48'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:50) içerikte kullanılan kavramların uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 10'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.60'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:54) içerikte kullanılan dilin sınıf seviyesine uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 11'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.39'dur. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:45) içerikte kullanılan metinlerin öğrenme ilkelerine uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 12'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.28'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:45) içerikte gereksiz bilgi ve fazla detay olup olmadığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 13'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.83'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:59) içerikte bilimsel geçerliliği olan konuların varlığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 14'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.82'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:62) içerikte kullanılan metinlerin konularla tutarlılığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 15'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.44'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:48) içerikteki ünitelerin işleniş sıralamasında öğrencilerin ilgileri, ihtiyaçları, gelişim basamakları ve yeteneklerine dikkat edilmiştir ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 16'ya verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.38'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:43) içerikteki ünitelerin öğrenci kişilik gelişimine katkı sunacak şekilde düzenlendiği ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 17'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.23'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:45) içerikte öğrenmeyi kolaylaştırıcı örneklerin varlığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 18'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.88'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:59) içeriğin Atatürk ilke ve inkılaplarına uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 19'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.05'tir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:44) içeriği oluşturan ünite konularının öğrencilerde farklı düşünme becerileri geliştirebilir yeterliliği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 20'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.01'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:45) içeriğin matematik alanındaki yeni gelişmeleri barındırıyor ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 21'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.33'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:44) içeriğin duyuşsal, sosyal, bilişsel, psiko-motor gibi gelişim düzeylerine uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 22'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.93'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:47) içeriğin yeterli düzeyde her konuyla ilişkili bilgi veriyor ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 23'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.28'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:44) içerikte sunulan örneklerin öğrenci seviyesine uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 24'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.76'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:58) ders kitabındaki konu sıralamalarının basitten karmaşığa doğru sıralandığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 25'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.76'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:60) ders kitabındaki konu sıralamalarının bilinenden bilinmeyene doğru sıralandığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 26'ya verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.60'tır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:49) içerikte noktalama ve yazım yanlışları yoktur ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 27'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.97'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:62) içeriğin bir önceki sınıfın konularıyla ilişkili olduğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 28'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.76'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:56) içeriğin bir sonraki sınıfa hazırlık niteliğinde olduğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 29'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.45'tir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:46) içerikteki konuların, konuyu öğrenmenin önkoşulu olan temel bilgi ve becerileri içerdiği ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin içerik bölümüne ait madde 30'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.98'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:49) ders kitabında öğrencilerin okul dışında yapabilecekleri etkinliklere yer verilip verilmediği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin kitabın içerik özelliklerine ilişkin tüm maddelere verdikleri cevapların aritmetik değeri 3.47'dir. Bu değere göre öğretmenlerin kitabın içeriğine ilişkin olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin Kitabın Alıştırma ve Değerlendirme ile İlgili Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, kitabın alıştırmaları ve değerlendirme ile ilgili özelliklerine ilişkin maddelere verdikleri cevaplar Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Kitabın Alıştırma ve Değerlendirme ile İlgili Özellikleri ile İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

Alıştırma ve Değerlendirme							X
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
1. Her bölüm için yeterince alıştırmalar ve değerlendirme soruları vardır.	f	31	16	13	11	8	2,35
	%	37,8	19,5	15,9	13,4	9,8	
2. Ünite hazırlık çalışmaları, öğrencinin hazırlık yapması bakımından yeterlidir.	f	19	23	16	15	6	2,56
	%	23,2	28,0	19,5	18,3	7,3	
3. Hazırlık çalışmaları öğrencilerin araştırma, inceleme, deney ve gözlem yapmaya teşvik eder.	f	15	19	19	18	7	2,78
	%	18,3	23,2	23,2	22,0	8,5	
4. Hazırlık çalışmaları öğrencilerin bilgi ve beceri birikimine uygundur.	f	13	16	14	27	9	3,03
	%	15,9	19,5	17,1	32,9	11,0	
5. Kitaptaki alıştırmalar tam ve doğru olarak verilmiştir.	f	7	16	11	31	13	3,34
	%	8,5	19,5	13,4	37,8	15,9	
6. Kitapta zaman zaman öğrencilerin eski konuları ve bilgilerini hatırlamalarını ve bunları kullanmalarını sağlayıcı araştırmalar vardır.	f	8	14	14	34	9	3,27
	%	9,8	17,1	17,1	41,5	11,0	

7. Kitapta alışılmış (rutin) ve rutin olmayan problemlere aynı ölçüde yer verilmiştir.	f	17	17	17	20	8	2,81
	%	20,7	20,7	20,7	24,4	9,8	
8. Öğrencilerin kendilerini yada birbirlerini değerlendirmelerine ilişkin tekniklere yer verilmiştir.	f	14	26	11	17	11	2,81
	%	17,1	31,7	13,4	20,7	13,4	
9. Örnek soru ve araştırmalar ezbere dönük değildir.	f	12	18	14	26	9	3,02
	%	7,3	19,5	15,9	45,1	8,5	
10. Kitaptaki sorular ölçme ve değerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır.	f	6	16	13	37	7	3,29
	%	7,3	19,5	15,9	45,1	8,5	
11 Değerlendirme sorularında kapsam geçerliliği sağlanmıştır.	f	12	14	16	27	10	3,11
	%	14,6	17,1	19,5	32,9	12,2	
12. Değerlendirme soruları öğrencileri düşünmeye ve yaratıcılığa sevk etmektedir.	f	15	18	13	25	8	2,91
	%	18,3	22,0	15,9	30,5	9,8	

Tablo 7’de görüldüğü gibi alıştırma ve değerlendirme ile ilgili maddelerin aritmetik ortalama değerleri ve bu değerlere ilişkin madde analizleri şu şekildedir.

Öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme bölümüne ait madde 1’e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.35’tir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:60) ders kitabındaki bölümlerde yeterince alıştırma ve değerlendirme soruları olduğu ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşünüp katılmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme bölümüne ait madde 2’ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.56’dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:58) ders kitabındaki ünite hazırlık çalışması kısımlarının öğrencinin derse hazırlığı açısından yeterliliği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşünüp katılmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme bölümüne ait madde 3’e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.78’dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:53) ders kitabındaki hazırlık çalışmalarının öğrenciyi çeşitli araştırmalara, gözlemlere ve deneylere yönlendirir ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşünüp katılmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme bölümüne ait madde 4’e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.03’tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:43) ders kitabındaki hazırlık çalışmalarının öğrenci düzeyine uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşünüp katılmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme bölümüne ait madde 5’e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.34’tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin

çoğunluğunun (f:44) ders kitabındaki alıştırmaların tam ve doğru bir şekilde sunulduğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırmaları ve değerlendirme bölümüne ait madde 6'ya verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.27'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:43) ders kitabında öğrencilerin eski konu ve bilgileri zaman zaman hatırlamalarını ve kullanmalarını sağlayacak alıştırmaların varlığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırmaları ve değerlendirme bölümüne ait madde 7'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.81'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:51) rutin ve rutin olmayan problemlere ders kitabında eşit oranda yer verilip verilmediği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşünüp katılmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırmaları ve değerlendirme bölümüne ait madde 8'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.81'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:51) kitapta öğrencilerin kendilerini veya birbirlerini değerlendirme tekniklerinin varlığı ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşünüp katılmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırmaları ve değerlendirme bölümüne ait madde 9'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.02'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:44) kitapta verilen örnek soruların ve alıştırmaların etkinliklerinin ezbere dönük olup olmadığı ile ilgili görüşlerinde katılmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırmaları ve değerlendirme bölümüne ait madde 10'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.29'dur. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:44) kitaptaki soruların ölçme ve değerlendirme kriterlerine göre hazırlandığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırmaları ve değerlendirme bölümüne ait madde 11'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.11'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:42) kitaptaki konuların öğrenme düzeyini değerlendiren sorularda kapsam geçerliliğinin sağlandığı ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme bölümüne ait madde 12'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.91'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:46) kitaptaki değerlendirme sorularının öğrencileri yaratıcı olmaya ve düşünmeye yönlendirir ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin kitabın alıştırma ve değerlendirme özelliklerine ilişkin tüm maddelere verdikleri cevapların aritmetik değeri 2.94'tür. Bu değere göre öğretmenlerin kitabın alıştırma ve değerlendirme özelliklerine ilişkin maddelerde kararsız kaldıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin Kitabın Görsel Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, kitabın görsel özelliklerine ilişkin maddelere verdikleri cevaplar Tablo 8'de görülmektedir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Kitabın Görsel Özellikleriyle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

Kitabın Görsel Özellikleri							X
Kitapta kullanılan grafik, şekil, fotoğraf vb.		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
1. Öğretim programına uygundur.	f	2	8	18	35	16	3,69
	%	2,4	9,8	22,0	42,7	19,5	
2. Öğrenci seviyesine uygundur.	f	6	13	17	29	14	3,40
	%	7,3	15,9	20,7	35,4	17,1	
3. Metin içeriklerine uygundur.	f	1	13	14	33	17	3,66
	%	1,2	15,9	17,1	40,2	20,7	
4. Gerekli yerlerde kullanılmıştır.	f	2	13	16	29	19	3,63
	%	2,4	15,9	19,5	35,4	23,2	
5. Yapılan çizimler doğrudur.	f	3	6	11	42	16	3,79
	%	3,7	7,3	13,4	51,2	19,5	
6. Öğrencinin ilgisini çekecek niteliktedir.	f	13	21	15	21	9	2,89
	%	15,9	25,9	18,3	25,6	11,0	
7. Konuları açıklamakta yeterlidir.	f	13	15	17	23	10	3,02
	%	15,9	18,3	20,7	28,0	12,2	
8. Görsel araçların altındaki açıklamalar konuya uygundur.	f	5	9	13	36	15	3,60
	%	6,1	11,0	15,9	43,9	18,3	
9. Numaralandırma yapılmıştır.	f	2	5	9	39	24	3,98
	%	2,4	6,1	11,0	47,6	29,3	
10. Uygun renkler kullanılmıştır.	f	3	13	12	34	16	3,60
	%	3,7	15,9	14,6	41,5	19,5	
11. Sayfa düzeni aracın işlevini yerine getirmesine ortam hazırlayıcıdır.	f	5	14	14	30	15	3,46
	%	6,1	17,1	17,1	36,6	18,3	
12. Baskı kalitesi oldukça iyidir.	f	5	18	17	20	19	3,37

Tablo 8’de görüldüğü gibi kitabın görsel özellikleriyle ilgili maddelerin aritmetik ortalama değerleri ve bu değerlere ilişkin madde analizleri şu şekildedir.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 1’e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.69’dur. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:51) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerin öğretim programlarına uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 2’ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.40’tır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:43) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerin öğrenci düzeyine uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 3’e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.66’dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:50) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerin metin içeriklerine uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 4’e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.63’tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:48) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerin gerekli yerlerde kullanıldığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 5’e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.79’dur. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:58) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerin doğru olduğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 6’ya verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 2.89’dur. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin

çoğunluğunun (f:49) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerin öğrencilerin dikkatini çekebilecek niteliktedir ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 7'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.02'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:45) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerin konuları açıklamadaki yeterliliği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 8'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.60'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:51) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerin altındaki açıklama yazılarının konulara uygunluğu ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 9'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.98'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:63) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerin numaralandırıldığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 10'a verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.60'tır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:50) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerde uygun renklerin kullanıldığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 11'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.46'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:45) görsel araçların işlevlerini yerine getirebilmesi için sayfa düzeninin ortam hazırladığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin görsel özellik bölümüne ait madde 12'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.37'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin

çoğunluğunun (f:40) kitapta kullanılan görsel unsurlar, şema, şekil gibi çizimlerin basım kalitesi ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşündükleri bulgusuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin kitabın görsel özellikleri ile ilgili tüm maddelere verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.50'dir. Bu değere göre öğretmenlerin kitabın görsel özelliklerine ilişkin olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin Kitabın Yardımcı Materyaller-Öğrenci Çalışma Kitabı ile İlgili Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, kitabın yardımcı materyaller-öğrenci çalışma kitabı ile ilgili özelliklerine ilişkin maddelere verdikleri cevaplar Tablo 9'da görülmektedir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Kitabın Yardımcı Materyaller-Öğrenci Çalışma Kitabı ile İlgili Özellikleri ile İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

Öğrenci Çalışma Kitabı-Yardımcı Materyal							X
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
1. Öğrenci çalışma kitabı ders kitabıyla tutarlıdır.	f	3	4	11	37	20	3,89
	%	3,7	4,9	13,4	45,1	24,4	
2. Öğrenci çalışma kitabındaki sorular basitten zora doğru gitmektedir.	f	3	4	10	42	17	3,86
	%	3,7	4,9	12,2	51,2	20,7	
3. Öğrenci çalışma kitabında gereğinden fazla soru ve alıştırmalar yer verilmemiştir.	f	6	12	10	34	14	3,50
	%	7,3	14,6	12,2	41,5	17,1	
4. Öğrenci çalışma kitabında farklı türde soru stilleri kullanılmıştır.	f	8	15	12	31	10	3,26
	%	9,8	18,3	14,6	37,8	12,2	
5. Öğrenci çalışma kitabında sadece sorulara değil, oyunlara, bulmacalara vb. eğlenceli etkinliklere yer verilmiştir.	f	13	11	15	26	11	3,14
	%	15,9	13,4	18,3	31,7	13,4	
6. Renkli ve çekicidir.	f	11	17	13	24	11	3,09
	%	13,4	20,7	15,9	29,3	13,4	

Tablo 9'da görüldüğü gibi yardımcı materyaller-öğrenci çalışma kitabı ilgili maddelerin aritmetik ortalama değerleri ve bu değerlere ilişkin madde analizleri şu şekildedir.

Öğretmenlerin yardımcı materyal-öğrenci çalışma kitabı bölümüne ait madde 1'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.89'dur. Bu değeri analiz ettiğimizde

öğretmenlerin çoğunluğunun (f:57) ders kitabıyla öğrenci çalışma kitaplarının tutarlılığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin yardımcı materyal-öğrenci çalışma kitabı bölümüne ait madde 2'ye verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.86'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:59) öğrenci çalışma kitabında verilen soruların basitten zora doğru sıralandığı ile ilgili görüşlerinde olumlu düşünüp katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin yardımcı materyal-öğrenci çalışma kitabı bölümüne ait madde 3'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.50'dir. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:48) öğrenci çalışma kitabında çok fazla soru ve alıştırmaya barındırmadığı ile ilgili görüşlerinde katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin yardımcı materyal-öğrenci çalışma kitabı bölümüne ait madde 4'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.26'dır. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:41) öğrenci çalışma kitabında farklı tarzda soru türlerinin kullanıldığı ile ilgili görüşlerinde katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin yardımcı materyal-öğrenci çalışma kitabı bölümüne ait madde 5'e verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.14'tür. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:39) sadece öğrenci çalışma kitabında sorulara değil, oyun, bulmaca vb. konularla ilgili eğlenceli etkinliklere yer verildiği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşünüp katılmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin yardımcı materyal-öğrenci çalışma kitabı bölümüne ait madde 6'ya verdikleri cevapların aritmetik ortalama değeri 3.09'dur. Bu değeri analiz ettiğimizde öğretmenlerin çoğunluğunun (f:41) yardımcı materyallerin-matematik öğrenci çalışma kitabının renkli ve çekiciliği ile ilgili görüşlerinde olumsuz düşünüp katılmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin kitabın yardımcı materyalleriyle ilgili tüm maddelere verdikleri cevapların aritmetik değeri 3.45'tir. Bu değere göre öğretmenlerin kitabın yardımcı materyallerine yönelik kısmen de olsa olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan ilköğretim sınıf öğretmenlerinin matematik ders kitaplarının; biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutlarına ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar incelenmiş, bu inceleme sırasında maddelerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak tablolar yardımıyla gösterilmiştir.

Aşağıdaki bölümlerde sırasıyla öğretmenlerin cinsiyetleri, kıdem yılı, okutulan sınıf seviyesi, öğrenim durumu, matematik ders kitabının kalitesi ile matematik öğrenme arasında ilişki durumu ve meslek seçme durumu açısından; biçimsel, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır.

Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkenine bağlı olarak Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutları arasındaki anlam farklılığı sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Ders Kitabı Değerlendirme Anketi Cinsiyet Değişkeni t Testi

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Biçimsel Özellikler	Kadın	38	3,25	0,76	-1,28	0,20
	Erkek	44	3,47	0,83		
İçerik	Kadın	38	3,43	0,83	-0,45	0,65
	Erkek	44	3,52	0,92		
Alıştırma ve Değerlendirme	Kadın	38	2,77	1,01	-1,47	0,15
	Erkek	44	3,10	1,03		
Görsel Özellikler	Kadın	38	3,39	0,89	-1,15	0,25
	Erkek	44	3,62	0,88		
Çalışma Kitabı	Kadın	38	3,25	0,98	-1,95	0,054
	Erkek	44	3,64	0,82		

$p < 0,05$

Tablo 10 incelendiğinde, Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Kadın ve erkek öğretmenlerin biçimsel

özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Kıdem Yılı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdem yılı değişkenine bağlı olarak Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutları arasındaki anlam farklılığı sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Ders Kitabı Değerlendirme Anketi Kıdem Yılı Değişkeni ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Kıdem yılı	N	X	Ss	F	p	Post-Hoc
Biçimsel Özellikler	0-5 yıl	29	3,46	0,85	1,75	0,15	
	6-10 yıl	27	3,38	0,69			
	11-15 yıl	8	2,73	0,76			
	16-20 yıl	8	3,26	0,95			
	21 yıl ve üzeri	10	3,64	0,73			
İçerik	0-5 yıl	29	3,57	1,00	1,53	0,20	
	6-10 yıl	27	3,36	0,75			
	11-15 yıl	8	3,01	0,81			
	16-20 yıl	8	3,45	0,94			
	21 yıl ve üzeri	10	3,95	0,65			
Alıştırma ve Değerlendirme	0-5 yıl	29	3,23	1,07	3,53	0,01**	0-5 Yıl > 11-15 Yıl
	6-10 yıl	27	2,72	0,95			
	11-15 yıl	8	2,00	0,49			21 Yıl ve üzeri > 11-15 Yıl
	16-20 yıl	8	3,00	1,09			
	21 yıl ve üzeri	10	3,43	0,86			
Görsel Özellikler	0-5 yıl	29	3,69	0,94	3,24	0,02*	0-5 Yıl > 11-15 Yıl
	6-10 yıl	27	3,36	0,80			
	11-15 yıl	8	2,68	0,58			21 Yıl ve üzeri > 11-15 Yıl
	16-20 yıl	8	3,66	0,97			

	21 yıl ve üzeri	10	3,96	0,64		
	0-5 yıl	29	3,51	1,03		
	6-10 yıl	27	3,56	0,76		
Çalışma Kitabı	11-15 yıl	8	2,77	0,82	1,80	0,14
	16-20 yıl	8	3,21	1,09		
	21 yıl ve üzeri	10	3,80	0,65		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 11 incelendiğinde, Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler, içerik ve çalışma kitabı alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında öğretmenlerin kıdem yılı değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Kıdem yılı 0-5, 6-10, 11-15, 16-20, 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin biçimsel özellikler, içerik ve çalışma kitabı alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Ders Kitabı Değerlendirme anketinin alıştırma ve değerlendirme ve görsel özellikler alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında öğretmenlerin kıdem yılı değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Kıdem yılı 0-5, 21 ve üzeri olan öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme ve görsel özellikler alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının kıdem yılı 11-15 yıl arası olan öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme ve görsel özellikler alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Okutulan Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okutulan sınıf değişkenine bağlı olarak Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutları arasındaki anlam farklılığı sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Ders Kitabı Değerlendirme Anketi Okutulan Sınıf Değişkeni ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Okutulan Sınıf	N	X	Ss	F	p
Biçimsel Özellikler	1.sınıf	16	3,40	0,91	0,15	0,93
	2.sınıf	25	3,46	0,84		

	3.sınıf	11	3,39	0,70		
	4.sınıf	29	3,31	0,74		
	1.sınıf	16	3,44	0,93		
İçerik	2.sınıf	25	3,71	0,95	0,99	0,40
	3.sınıf	11	3,55	0,94		
	4.sınıf	29	3,31	0,74		
	1.sınıf	16	3,05	0,96		
Alıştırma ve Değerlendirme	2.sınıf	25	3,25	1,09	1,31	0,28
	3.sınıf	11	2,80	1,20		
	4.sınıf	29	2,73	0,90		
	1.sınıf	16	3,69	0,79		
Görsel Özellikler	2.sınıf	25	3,65	1,08	0,80	0,50
	3.sınıf	11	3,43	0,86		
	4.sınıf	29	3,34	0,76		
	1.sınıf	16	3,59	0,39		
Çalışma Kitabı	2.sınıf	25	3,44	1,17	0,57	0,64
	3.sınıf	11	3,71	0,84		
	4.sınıf	29	3,33	0,92		

p<0,05

Tablo 12 incelendiğinde, Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında öğretmenlerin okutulan sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). 1., 2., 3. ve 4. sınıfları okutan öğretmenlerin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumu değişkenine bağlı olarak Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutları arasındaki anlam farklılığı sonuçları Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13. Ders Kitabı Değerlendirme Anketi Öğrenim Durumu Değişkeni t Testi

Alt Boyutlar	Öğrenim durumu	N	X	Ss	t	p
Biçimsel Özellikler	Lisans	69	3,39	0,77	-0,31	0,76
	Yüksek Lisans	12	3,46	0,73		
İçerik	Lisans	69	3,47	0,86	-1,14	0,26

	Yüksek Lisans	12	3,76	0,66		
Alıştırma ve Değerlendirme	Lisans	69	2,94	1,06	-0,02	0,99
	Yüksek Lisans	12	2,95	0,92		
Görsel Özellikler	Lisans	69	3,52	0,92	0,12	0,91
	Yüksek Lisans	12	3,48	0,68		
Çalışma Kitabı	Lisans	69	3,44	0,96	-0,54	0,59
	Yüksek Lisans	12	3,59	0,67		

p<0,05

Tablo 13 incelendiğinde, Ders Kitabı Değerlendirme anketinin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında öğretmenlerin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin biçimsel özellikler, içerik, alıştırma ve değerlendirme, görsel özellikler ve çalışma kitabı alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Araştırma Maddelerinin Anket Düzeyinde Tartışılması

Biçimsel Özellik Bakımından Tartışılması

İlkokul sınıf öğretmenlerinin katılımıyla hazırlanan bu araştırmada öğretmenler, Matematik ders kitaplarının biçimsel özellikleri ile ilgili olarak kitabın kapağının ilgi çekiciliği, kitabı destekleyen yardımcı bir araç (CD, kaset gibi) olduğu, kapak kartonunun kalitesi, kapak estetik ve albenisi vardır, kitabın baskı kalitesi yeterlidir, kitabın cildi kaliteli ve sağlamdır, içindekiler bölümü ilgi çekicidir, sözlük kitapta yer alan yeni kavramların tümünü kapsar, konulardaki önemli yerler öğrencilerin dikkatini çekecek şekilde düzenlenmiştir ve ders kitabında başlıklar dikkat çekici ve anlaşılır maddelerinde olumsuz düşündükleri ve katılmadıkları görülürken diğer maddelerde olumlu düşünmektedirler (Tablo 5). Çakır (2006)'ın yaptığı araştırmada biçimsel özellik bölümünde kitabı destekleyen yardımcı bir araç olduğu maddesine öğretmenlerin katılmadıkları ve çalışmada öğretmenlerin yukarıdaki sonuçlara benzer yanıtlar verdikleri

görülmektedir. Kurtulmuş (2010) tarafından yapılan araştırmada kitabın kapağı kalitelidir maddesinde öğretmenler olumsuz düşünürken; kitaptaki yazı boyutunun öğrenci seviyesine uygun olduğu, önemli noktaların vurgulandığı, kenar boşlukları ve satır aralarının yeterli olduğu, sözlükte yer alan kelimelerin kitabı kapsadığı gibi maddelerde olumlu cevap vererek benzer sonuçlara ulaşmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre hem eğitim bakanlığının hem de kitap basım ve yayımcıların yapılan ders kitabı çalışmalarını dikkate almaları gerekmektedir.

İçerik Bakımından Tartışılması

Yapılan araştırmada kitabın içerik özelliklerine ilişkin sınıf öğretmenleri öğrencinin günlük yaşantısına uygundur, içerikte güncel bilgiler yer almaktadır, matematik dersinin diğer derslerle ilişkisine yer verilmiştir, öğrencinin ilgisini çekebilecek niteliktedir, ünite konuları öğrencilerin problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme vb. yeteneğini geliştirecek niteliktedir, içerikte matematik alanındaki yeni gelişmeler bulunmaktadır, her konu ile ilgili yeterli kapsamda bilgi verilmiştir, ders kitabı, konularla ilgili olarak öğrencilerin kendilerinin okul dışında da yapabilecekleri aktiviteleri içermektedir maddelerine ilişkin olumsuz düşündükleri ve katılmadıkları bulunmuştur (Tablo 6). Kocaoğlu Er (2016) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenler matematik ders kitaplarının öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmede katkılarının olup olmadığına ilişkin kısmen yanıtını vermişlerdir. Karakelleoğlu (2007) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler matematik ders kitaplarındaki bilgilerin öğrencilerin günlük yaşantısı ile uyumlu olduğunu aynı zamanda matematik ders kitaplarındaki içeriğin güncel bilgiler içerdiğini ifade eden sonuçlara ulaşmıştır. Kurtulmuş (2010) tarafından yapılan çalışmada matematik ders kitaplarının içerik yönünden öğrencinin dikkatini çekebilecek yeterliliktedir ve gereksiz bilgi ve ayrıntı yoktur maddesine öğretmenlerin kararsız kaldıkları cevabını vererek benzer bulgu elde etmiştir. Bu çalışmada matematik dersinin diğer derslerle ilişkisine yer verilmiştir maddesine öğretmenler kararsız kaldıklarını ifade ederken benzer çalışma yürüten Çakır (2009)'un çalışmasında öğretmenler ise matematik ders kitaplarının içeriğinde diğer derslerle ilişki kurulduğu yanıtını vermişlerdir. Kaya ve Azar (2010) tarafından yapılan çalışmada matematik ders kitaplarının içeriğindeki etkinliklerin öğrencilerin kişilik gelişimini olumlu yönde etkilediği ve öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olduğu

sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışma, araştırmacıların yaptığı çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Alıştırma ve Değerlendirme Bakımından Tartışılması

Araştırmada matematik kitabının alıştırma ve değerlendirme özelliklerine ilişkin sınıf öğretmenleri her bölüm için yeterince alıştırma ve değerlendirme soruları vardır, ünite hazırlık çalışmaları öğrencinin hazırlık yapması bakımından yeterlidir, hazırlık çalışmaları öğrencilerin araştırma, inceleme, deney ve gözlem yapmaya teşvik eder, hazırlık soruları öğrencilerin bilgi ve birikimine uygundur, kitapta rutin ve rutin olmayan problemlere aynı ölçüde yer verilmiştir, öz değerlendirme ve akran değerlendirmeye yer verilmiştir, örnek soru ve araştırmalar ezbere dönük değildir, değerlendirme sorularında kapsam geçerliliği sağlanmıştır ve değerlendirme soruları öğrencileri düşünmeye ve yaratıcılığa sevk eder maddelerine yönelik olumsuz düşünüp katılmazken diğer maddelerle ilgili olumludüşünüp katıldıkları bulunmuştur (Tablo 7).

Kocaoğlu Er (2016) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenler matematik ders kitabındaki uygulama sorularının ölçme değerlendirme için yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Her iki çalışmada da matematik ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme boyutunda kapsam geçerliliği ile ilgili eksiği olduğu söylenebilir.

Kurtulmuş (2010) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin hazırlık çalışmaları öğrencilerin bilgi ve beceri birikimine uygundur maddesine katılmadıkları görülmektedir. Bu da her iki çalışmada benzer sonuçlara ulaşıldığını göstermektedir. Yapılan çalışmada öğretmenler hazırlık çalışmaları öğrencilerin araştırma, inceleme, deney ve gözlem yapmaya teşvik eder maddesinde kararsız kaldıkları görülmektedir. Çakır (2009) tarafından yapılan çalışmada matematik ders kitabında yer alan soruların öğrencileri araştırma ve inceleme yapmaya teşvik eder maddesine öğretmenlerin verdikleri yanıtta kararsız kaldıkları görülmektedir. Her iki çalışmanın benzer bulgulara ulaştığını söyleyebiliriz. Yapılan bu çalışmanın sonuçlarına ve yapılan diğer çalışmaların (Çakır, 2009; Kocaoğlu Er, 2016; Kurtulmuş, 2010) bulgularına baktığımızda matematik ders kitaplarının alıştırma ve değerlendirme noktasında öğretmenlerin istek ve beklentilerini karşılayamadığını söyleyebiliriz.

Görsel Özellik Bakımından Tartışılması

Araştırmada matematik kitabının görsel özelliklerine ilişkin sınıf öğretmenleri kitapta kullanılan grafik, şekil, fotoğraf vb., öğrencinin ilgisini çekecek niteliktedir, konuları açıklamakta yeterlidir ve baskı kalitesi oldukça yeterlidir maddelerine yönelik görüşlerinde olumsuz düşünüp katılmazken diğer maddelerle ilgili olumlu düşündükleribulunmuştur (Tablo 8). Kurtulmuş (2010) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler matematik ders kitabının görsel özellik açısından, öğrencinin seviyesi dikkate alınarak hazırlanmıştır, uygun renkler kullanılarak tasarlanmıştır maddelerine katıldıkları sonucuna ulaşılırken, ders konularını açıklamada yeterli düzeydedir görüşüne yönelik kararsız kaldıkları sonucuna ulaşmıştır. Çakır (2006) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin kitapta kullanılan resim, grafik vb. görseller öğrencinin ilgisini çekmektedir maddesine olumlu yanıt verirken; konuları açıklamakta yeterlidir ve baskı kalitesi oldukça iyidir maddelerine yönelik kararsız kalmışlardır. Çakır (2009) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler matematik ders kitaplarının kapak tasarımı öğrencinin dikkatini çekmede yeterli düzeyde olduğu görüşüne katıldıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan bu çalışmada kitapta kullanılan grafik, şekil, fotoğraf vb.de baskı kalitesi oldukça iyidir maddesine öğretmenler olumsuz yanıt verirken, Karakelleoğlu (2007) tarafından yapılan çalışmada kitabın baskı kalitesinin ve boyutlarının yeterli olduğu görüşüne ulaşmıştır. Araştırma bulguları yapılan diğer çalışmalarla (Çakır, 2006; Çakır, 2009; Karakelleoğlu, 2007; Kurtulmuş, 2010) benzerlik ve farklılık göstermektedir.

Yardımcı Materyal(Çalışma Kitabı) Bakımından Tartışılması

Araştırmada matematik öğrenci çalışma kitabının özelliklerine ilişkin sınıf öğretmenleri; öğrenci çalışma kitabında sadece sorulara değil oyunlara, bulmacalara vb. eğlenceli etkinliklere yer verilmiştir ile çalışma kitabı renkli ve çekicidir maddelerine olumsuz yanıt verirken diğer maddelere ilişkin olumlu yanıt vermişlerdir. Çalışma kitabı ile matematik ders kitabının birbirleriyle tutarlı olduğunu düşünmektedirler. Çakır (2006) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenler matematik ders kitabı ile matematik öğrenci çalışma kitabının birbiriyle tutarlılık gösterdiği görüşüne katılmaktadırlar. Kurtulmuş (2010) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenler öğrenci çalışma kitabındaki soru çeşitliliği ile öğrenci çalışma kitabının matematik programında öngörülen beceri, değer ve tutumları kazandırmaya yönelik etkinlikler barındırdığını ve birbirleriyle çalışmadıklarını ifade ederek olumlu düşünmektedirler. Yapılan çalışmada öğretmenler öğrenci çalışma kitabındaki soruların basitten zora doğru gittiğini katılıyorum diyerek bu

görüş ile ilgili olumlu düşündükleri söylenebilir. Çakır (2006) da yapılan bu çalışmanın sonucuna paralel bir sonuca ulaşmıştır. Yapılan çalışmada öğretmenler öğrenci çalışma kitabının renkli ve çekiciliği, soruların dışında oyunlara, bulmacalara ve eğlenceli etkinliklere yer verilip verilmediği, yeteri kadar soru ve alıştırmaların olduğu, farklı türde soru tarzlarının olup olmadığı maddelerine ilişkin olumsuz düşündükleri söylenebilir. Kurtulmuş (2010) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler öğrenci çalışma kitabında soruların dışında oyunlara, bulmacalara ve eğlenceli etkinliklere yer verildiği maddesine katılıyorum diyerek öğrenci çalışma kitabını beğendikleri söylenebilir.

Tablo 9’da, genel aritmetik ortalama değerin 3,45(katılıyorum) düzeyinde olması, öğretmenlerin öğrenci çalışma kitabının özellikler bölümüne yönelik görüşlere yeterli düzeyde katıldıkları ve bu bölümün içeriğinin zenginleştirilip, eksiklerinin giderilmesinin öğrenciler için daha faydalı olacağını düşündüklerini ortaya koymaktadır. Genel olarak yapılan bu çalışmaya ve diğer çalışmalara bakıldığında öğretmenlerin öğrenci çalışma kitabının olması gerektiğini düşündükleri ve verilen öğrenci çalışma kitaplarının doyuruculuğunun, çekiciliğinin artırılması konusunda hem fikir olduklarını söyleyebiliriz (Çakır, 2006; Kurtulmuş, 2010).

Araştırma Anketinin Alt Boyutlarının Değişkenlere Göre Tartışılması

Cinsiyet Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkeni bakımından ilkökul matematik ders kitabı hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri ölçeği alt boyutları arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kurtulmuş (2010) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin ankete ilişkin alt boyutlara verdikleri yanıtlarda cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark olmadığına ulaşılmıştır. Bakılan Mutu (2008) tarafından yapılan başka bir çalışmada ise sadece görsel özellik alt boyutunda farklılık olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Kıdem Yılı Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdem yılı değişkeni bakımından ilkökul matematik ders kitabı hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri ölçeği alt boyutlarından olan biçimsel özellikler, içerik ve çalışma kitabı alt boyutları arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmazken; anketin alıştırma ve değerlendirme ve görsel özellikler

alt boyutlarına verilen puanların ortalamalarında öğretmenlerin kıdem yılı değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur($p<0,05$). Kıdem yılı 0-5, 21 ve üzeri olan öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme ve görsel özellikler alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarının kıdem yılı 11-15 yıl arası olan öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme ve görsel özellikler alt boyutlarına vermiş oldukları puan ortalamalarından daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Kurtulmuş (2010) tarafından yapılan çalışmada hizmet süreleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bununla birlikte öğretmenlerin hizmet süreleri değişkeni bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutlarından almış oldukları puanların aritmetik ortalamasında 16- 20 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin diğer farklı hizmet süreleri olan öğretmenlere göre daha fazla aritmetik ortalamaya sahip oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Mutu'nun (2008) çalışma bulgularına göre hizmet süresi değişkeni açısından 6. Sınıf ders kitaplarının yalnızca yardımcı materyal alt boyutunda anlamlı bir fark çıkmıştır. Öğretmenlerden hizmet süresi 1-5 yıl olanlar 6-10 yıl olanlara kıyasla yardımcı materyalleri daha fazla beğendikleri ortaya çıkmıştır.

Okutulan Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okutulan sınıf seviyesi değişkeni bakımından ilkokul matematik ders kitabı hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri ölçeği alt boyutları arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Uludağ (2012) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin içeriğe ilişkin görüşleri ile okuttukları sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakmak için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve analiz sonucunda anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Kardaş (2008) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Yapılan başka bir çalışmada öğretmenlerin ders kazanımlarına ilişkin görüşleri bakımından 2 ve 4. sınıfı okutan öğretmenlerin görüşlerinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır (Yıldırım, 2009).

Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Tartışılması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumu değişkeni bakımından ilkokul matematik ders kitabı hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri ölçeği alt boyutları arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumu değişkeni bakımından ilkokul tüm

kademe matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri alt boyutlarından almış oldukları puanların aritmetik ortalamasında yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin diğerlerine kıyasla daha fazla puan aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Uludağ (2012) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin içeriğe ilişkin görüşleri ile mezun oldukları okullar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Kurtulmuş (2010) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin eğitim durumu değişkeni bakımından yapılan çalışmanın alt boyutları arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bir farka ulaşılamamıştır.

BÖLÜM VI

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Bu araştırma ile ilkökul matematik ders kitapları ve öğrenci çalışma kitapları ile ilgili öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Yapılan çalışma sonucu elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Öğretmenlerin matematik ders kitaplarının biçimsel özellik, içerik, görsel özellik ve öğrenci çalışma kitaplarına ilişkin maddelere verdikleri cevaplara bakıldığında olumlu düşündüklerini; alıştırma ve değerlendirme özelliğine ilişkin maddelere verdikleri cevaplara bakıldığında olumsuz düşündüklerini fakat tüm boyutlarla ilgili de eksik yerlerin olduğunu dile getirdikleri bulunmuştur.

2. Hem matematik ders kitabı hem de öğrenci çalışma kitaplarının görsel özellik bakımından dikkat çekiciliğinin düşük olduğu bulunmuştur.

3. Ders kitaplarının alt boyutları karşılaştırıldığında genel aritmetik ortalamalara göre en beğenilen bölümün görsel özellik bölümü, ikinci en beğenilen bölümün içerik bölümü, sonra yardımcı materyal bölümü ve en az beğenilen iki bölüm sırasıyla biçimsel özellik bölümü ve alıştırma ve değerlendirme bölümü olduğu ortaya çıkmıştır.

4. Öğretmenler ders kitapları ile ilgili en çok eksikliğin olduğu özellik alıştırmaya ve değerlendirmedir. Öğretmenler matematik ders kitabında ve öğrenci çalışma kitaplarında yeterince soru olmadığından, öğrencilerin problem çözme, eleştirel düşünme becerilerini geliştirici etkinliklere yer verilmediği görüşünü belirtmişlerdir.

5. Öğretmenler öğrenci çalışma kitaplarında yeterince eğlendirici, düşündürücü ve rutin olmayan etkinliklerin az ve yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.

6. Öğretmenler ders kitabı içeriğindeki etkinliklerin günlük hayatla ilişkilendirilmediğini ifade etmişlerdir.

7. Her konu için hazırlanan ölçme ve değerlendirme sorularının yeterli olmadığı bulunmuştur.

8. Öğretmenlerin kitapta yer alan biçimsel özellik bölümüne ilişkin görüşleri incelendiğinde; kitap kapağının ilgi çekici ve dayanıklı olması, kitap cildinin dayanıklılığı ve baskı kalitesi ile ilgili sorunlar vardır denebilir.

9. Öğretmenler, kitabı destekleyici yardımcı bir araç olmamasından şikayetçi olduklarını ifade etmişlerdir.

10. Öğretmenler ders kitabındaki örneklerin öğrencilerin hazır bulunuşluğunu yeterince ortaya çıkarmadığı görüşünü belirtmişlerdir.

11. Öğretmenler ders kitabı içeriğinde matematik alanındaki yeni gelişmelere yeterince yer verilmediğini ifade etmişlerdir.

12. Öğretmenler, ders kitabının konularla ilgili olarak öğrencilerin kendilerinin okul dışında da yapabilecekleri aktiviteleri içermekte yetersiz olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

Öneriler

Bu neticeler ışığında, Matematik ders kitaplarının istenilen standartlara ulaştırılabilmesi için şu tavsiyelerde bulunulabilir.

1. Ders kitaplarının içerik özellikleri öğrencilerin gelişim seviyeleri ve ilgi alanları gözeticilerle hazırlanabilir, içerik ile ilgili olan hatalar olabildiğince azaltılmaya çalışılabilir.
2. Ders kitaplarının kalitesi ve cildinin dayanıklılığı artırılabilir.
3. İlkokul öğrencileri gelişim basamağı itibariyle somut işlemler döneminde bulunmaktadır. Bu nedenle ders kitaplarında görme duyusuna hitap edici görseller daha fazla kullanılabilir ve görsellerin baskı kalitesi iyileştirilebilir.
4. Ders kitaplarında rutin olmayan problem durumlarına daha fazla yer verilebilir.
5. Ders kitaplarının yanında eş zamanlı olarak dersi destekleyici yardımcı materyaller (ders anlatımlarını barındıran flash bellek, etkinlik yaprakları) verilebilir.
6. Matematik ders kitaplarında, öğrencilerin ilgisini çekmeyen, konuyu anlamalarını zorlaştıran anlatımlar, resimler ve benzetmeler saptanarak ders kitaplarından

çıkarılabilir ve yerine öğrencilerin gelişim basamaklarına uygun, güncel ve dikkat çekici şekilde içerikler konularak yeniden tasarımılanabilir.

7. Ders kitabında yer verilen konu ile ilgili etkinlikler, matematik dersinin eğlendirici yanını ortaya çıkarıcı oyunlar, bulmacalar, zekâ problemleri, fıkra ve bilmeceler gibi farklı türde çalışmalar olacak şekilde hazırlanabilir.

8. Öğrenci çalışma kitaplarının içeriği zenginleştirilebilir ve soru tarzlarında çeşitlilik artırılabilir.

9. Her ünite için yeterince ünite giriş soruları ve ünite sonu değerlendirme soruları konulabilir.

10. Her eğitim öğretim yılının sonunda ders kitapları ile ilgili öğretmenlerden dönüt alınabilir ve bu dönütler ilgili bakanlık tarafından incelenebilir.

11. Ders kitapları ile ilgili bilimsel çalışma sonuçları ilgili bakanlık, kitap yazarları ve yayınevleri tarafından incelenerek öğretmenlerin beklentilerini karşılayacak yeterlilikte ders kitapları yeniden hazırlanabilir.

12. Yapılan araştırma öğretmen görüşlerine başvurularak yapılmıştır. Öğrenci ve veli görüşlerine de başvurularak çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abazaoğlu, İ. (2014). *Fen bilgisi öğretmen ve öğrenci özelliklerinin öğrenci fen başarıları ile ilişkisi: TIMSS 2011 verilerine göre bir durum analizi*. Doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akkuş, H., Üner, S. ve Kazak, Ö. (2014). Öğretmen ve öğrencilerin ortaöğretim kimya ders kitaplarından nasıl faydalandıklarını ve ders kitaplarının içeriği hakkında öğrenci görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 1035-1048.
- Akpınar, D. (2002). *1992 ve 2001 öğretim yıllarındaki ilköğretim fen bilgisi programlarına ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Akyüz, G. (2014). TIMSS 2011'de öğrenci ve okul faktörlerinin matematik başarıları üzerindeki etkileri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 39(172)
- Alkan, C. (1979). *Eğitim ortamları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Argüden, Y. (2003). Okul kitapları. *Dünya Gazetesi* (13 Haziran 2003).
- Arslan, A., Tekbıyık, A. ve Ercan, O. (2012). Fizik ders kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Journal of Education*, 1 (2) , 64-79.

- Arslan, S. ve Özpınar, İ. (2009). İlköğretim 6. sınıf ders matematik kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* , (12), 97-113.
- Aşkar, P. (1986). Matematik dersine yönelik tutumu ölçen likert tipi bir ölçeğin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 11(62), 31-36.
- Bakılan Mutu, B. (2008). 6. ve 7. sınıf matematik ders kitapları hakkında öğretmen görüşleri. Yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Baykul, Y. (2016). *İlkokulda matematik öğretimi*. Ankara: Pegem A Akademi Yayınları.
- Bayrakçı, M. (2005). Ders kitapları konusu ve ilköğretimde ücretsiz ders kitabı dağıtım projesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 165(1), 10.
- Beckmann, S. (2004). Solving algebra and other story problems with simple diagrams: A method demonstrated in grade 4-6 texts used in Singapore. *The Mathematics Educator*, 14(1), 42-46.
- Binbaşıoğlu, C. (1995). *Okullarda öğretim sorunları*. Ankara: Eğit-Der Yayınları
- Brown, A.S. ve Brown, L.L. (2007). What are science and math test scores really telling us? *The Ben of Tau Beta Pi*, 13-17.
- Büyükalan, F. (2003). *Ders kitabı ve öğretim programı ilişkisi, konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Büyükalan, S. (2003). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler*, C. Şahin (Ed.), Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. , Çakmak, E. K. , Akgün, K. Ş. ve Karadeniz, Ş. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Castro, AM (2006). Preparing elementary preservice teachers to use mathematics curriculum materials. *The Mathematics Educator*, 16 (2).

- Centurino, V.A.S ve Jones, L. R. (2019). TIMSS 2019 Science Framework Chapter 2. TIMSS and PIRLS International Study Center, Lynch School of Education, Boston College and International Association for The Evaluation of Educational Achievement (Iea).
- Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2004). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Chavez-Lopez, Ö. (2003). *From the textbook to the enacted curriculum: Textbook use in the middle school mathematics classroom*. Yayınlanmamış doktora tezi. University of Missouri-Columbia, ABD.
- Çakır, Ayşe (2006). *İlköğretim dördüncü sınıf matematik ders kitapları ile ilgili öğretmen görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çakır, İ. (2009). *İlköğretim 5. sınıf matematik ders kitaplarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çakmak, Z. (1998). Aşamalı matematik ve etkili analiz öğretimi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1-2), 82-92.
- Çalık, T. (2001). Türkçe ders kitaplarının biçim ve tasarımı. *L. Küçükahmet (Ed.). Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Delice, A., Aydın, E. ve Kardeş, D. (2009). Öğretmen adayları gözüyle matematik ders kitaplarında görsel öğelerin kullanımı. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 8(16), 75-92.
- Demirel, Ö. (2000). *Planlamadan değerlendirmeye: öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Demirel, Ö. (2003). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Duman, T. , Karakaya, N. , Çakmak, M., Eray, M. ve Özkan, M. (2001). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. L. Küçükahmet (Ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erbaş, A. K. Alacacı, C. ve Bulut, M. (2012). Türk, Singapur ve Amerikan matematik ders kitaplarının bir karşılaştırması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(3), 2311-2330.
- Ercikan, K. ve Koh, K. (2005). Examining the construct comparability of the English and French versions of TIMSS. *International Journal of Testing*, 5(1), 23-35.
- Ersoy, Y. (2003). Teknoloji destekli matematik eğitimi-1: gelişmeler, politikalar, stratejiler. *İlköğretim-Online*, 2(1), 18-27
- Freeman, D. J. ve Porter, A. C. (1989). Do textbooks dictate the content of mathematics instruction in elementary schools? *American educational research journal*, 26(3), 403-421.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 update*. Boston: Pearson.
- Goetz, D. ve Nolen, B. (1962). *Eğitim malzemelerini hazırlamada yazarın el kitabı* (çev. A. Akgün, F. İrfaner, R. Taşcıoğlu ve S. Suna). Ankara: MEB Basılı Eğitim Malzemelerini Hazırlama Merkezi No 161.
- Gömleksiz, M.N. (2007). Yeni ilköğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Avrasya Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (27).
- Işık, Ö. (2010). *İlköğretim 4. , 5. ve 6. sınıf matematik ders kitaplarının problem kurma etkinliği bakımından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Işıldak, Ö. (2001). Fen bilgisi ders kitaplarının öğrencileri eğitim düzeyine ve okuma yasına uygunluğu. *Eğitim ve Bilim*, 21 (121), 32-35.

- Kamens, D. H., ve McNeely, C. L. (2010). Globalization and the growth of international educational testing and national assessment. *Comparative Education Review*, 54(1), 5-25.
- Kanlı, U. ve Yağbasan, R. (2004). Ortaöğretim fen ve matematik ders kitaplarının eğitimsel tasarımının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 29(133).
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tek Işık Web Ofset.
- Karakelleoğlu, S. (2007). *İlköğretim 4. sınıf matematik ders kitaplarına ilişkin öğretmen, öğrenci ve uzman görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Karamustafaoğlu, O., ve Sontay, G. (2012, Haziran). *Bir TIMSS sınavının ardından: TIMSS 2011'e katılan öğrenci ve uygulayıcı öğretmenlerin görüşleri*. X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi'nde sunuldu, Niğde.
- Karamustafaoğlu, O., Yaman, S. & Karamustafaoğlu, S. (2005). *İlköğretimde fen ve teknoloji öğretimi*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kardaş, G. (2008). *Yeni ilköğretim birinci kademe matematik dersi programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Kauffman, D. (2001). *A search for support: Beginning elementary teachers' use of mathematics curriculum materials*. Doktora tezi. Harvard Graduate School of Education.
- Kaya, A. ve Azar, A. (2010). İlköğretim 4. ve 5. sınıf matematik ders kitaplarındaki etkinliklere ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim*, 39(187), 269-292.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Pegem A Yayıncılık.

- Kayıkçı, M. (2006). *İlköğretim Türkçe, sosyal bilgiler, fen bilgisi ve matematik ders kitaplarında görsel tasarım sorunları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Keleş, E. (2001). *Fizik ders kitaplarını değerlendirme ölçeği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Keser, Ö. (2005). Türkiye'de fen eğitimini geliştirmek için eğitim standartlarının geliştirilmesine yönelik öneriler. *Turkish Online Journal of EducationTechnology-TOJET*, 4 (1), 46-53.
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2002). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kocaoğlu (Er), F. S. (2016). İlköğretim matematik öğretmenlerinin 5. ve 6. sınıf matematik ders kitaplarına ilişkin görüşleri. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kozak, M. (2015). *Bilimsel araştırma: tasarım, yazım ve yayım teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kurtulmuş, Y. (2010). *İlköğretim 8. sınıf matematik ders kitapları ile ilgili öğretmen görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Küçükahmet, L. (Editör). (2003). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayın.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Nevşehir Ölçme Değerlendirme Merkezi. (2018). Dosyalar, raporlar bölümü. https://nevsehirodm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar_adresinden_alinmistir.

- Milli Eğitim Bakanlığı. (2003). TIMMS 1999 Üçüncü uluslararası matematik ve fen bilgisi çalışması ulusal rapor. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2007). Ders kitapları ile eğitim araçlarının incelenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin yönerge. *Tebliğler Dergisi*. s. 2597, 410-425.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). Matematik dersi (1-5. Sınıflar) öğretim programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). Milli Eğitim Bakanlığı ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliği. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar adresinden alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Matematik dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). Raporlar bölümü. <https://timss.meb.gov.tr> adresinden alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı; Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (2019). Akademik becerilerin izlenmesi ve değerlendirilmesi 2018 4. sınıflar raporu. Ankara: MEB Yayınları.
- Newton, D. P. ve Newton, L. D. (2007). Could elementary mathematics textbook help give attention to reasons in the classroom? *Educational Studies in Mathematics*, 64(1), 69-84.
- Nicol, C. C. ve Crespo, S. M. (2006). Learning to teach with mathematics textbooks: How preservice teachers interpret and use curriculum materials. *Educational studies in mathematics*, 62(3), 331-355.
- Orbeyi, S. ve Güven, B. (2008). Yeni ilköğretim matematik dersi öğretim programının değerlendirme ögesine ilişkin öğretmen görüşleri, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 4(1), 133-147.
- Öksüz, C. (2015). İlkokul matematik programının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37 (37), 21-33.

- Pepin, B. ve Haggarty, L. (2001). Mathematicstextbooksandtheiruse in English, French andGermanclassrooms. *Zentralblattfür Didaktik der Mathematik*, 33(5), 158-175.
- Reys, B. , Chavez, O. ve Reys, R. (2003). Middleschoolmathematicscurriculum? A guideforprincipals. *PrincipalLeadership (Middle School Ed.)*, 3, 61-66.
- Santos, D. , Cruz, J. ve Macías, G. (2006). *Expectations vs. reality of theuse of mathematicstextbooks in elementarieschools. In Psychology of MathematicsEducation (p. 798).*
- Sapma, G. (2013). *Matematik başarısı ile matematik kaygısı arasındaki ilişkinin istatistiksel yöntemlerle incelenmesi*. Doktora tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Semerci, Ç. (2004). İlköğretim Türkçe ve matematik ders kitaplarını genel değerlendirme ölçeği. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi Mayıs*, 28(1), 49-54.
- Seven, S. (2001). *İlköğretim sosyal bilgiler ders kitapları hakkında öğretmen öğrenci görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi SosyalBilimler Enstitüsü, Manisa.
- Severin, E. ve Capota, C. (2011). Theuse of technology in education: Lessonsfrom South Korea. *IDB Education*, 10, 1-8.
- Son, J. (2008). Elementaryteacher'smathematicstextbookuse in terms of cognitivedemandsandinfluentialfactors: a mixedmethodstudy. Yayınlanmamış doktora tezi. TheFaculty of theGraduate School of Michigan StateUniversity, Michigan.
- Stodolsky, S. S. (1989). Is teachingreallybythebook? In P.W. Jackson & S. Haroutunian-Gordon (Ed.), *Fromsocratestosoftware*, 88th yearbook of thenationalsocietyforthestudy of education (pp. 159-184). Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Şahin, S. ve Turanlı, N. (2005). Liselerde okutulmakta olan lise I. sınıf matematik kitaplarının değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 327-341.

- Tay, B. (2005). Sosyal bilgiler ders kitaplarında öğrenme stratejileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 209-225.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tertemiz, N. , Ercan, L. ve Kayabaşı, Y. (2001). Ders kitabı ve eğitimdeki önemi. L. Küçükahmet (Ed.). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Toprak, T. (1993). *İlkokul ders kitaplarının öğretim programına uygunluğunun değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Törnroos, J. (2005). Mathematicstextbooks, opportunitytolearnandstudentachievement. *Studies in educationalevaluation*, 31(4), 315-327.
- Turgut, M. F. (1997). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Uludağ, İ. (2012). *İlköğretim (1-5) matematik programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Doktora tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Uluişik, M. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf matematik ders kitaplarının görsel tasarım ilkeleri açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Umay, A. (2003). Matematiksel muhakeme yeteneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2003(24), 234-243.
- Van De Walle, J. A. , Karp, K. S. ve Bay-Williams, J. M. (2016). *Elementaryandmiddleschoolmathematics*. S. Durmuş (Ed.). *Gelişimsel yaklaşımla öğretim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yanpar Şahin, T. (2002). Öğretim materyal ve teknolojileri. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Yanpar Şahin, T. ve Yıldırım, S. (1999). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Yazar, İ. (2003, Mayıs). *Türk dili ve Edebiyatı ders kitaplarına görsel açıdan bir yaklaşım*. I. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi'nde sunuldu, İzmir.
- Yazıcı, M., ve İnce, F. (2015). Ortaokul fen ve teknoloji öğretiminde kullanılan çalışma kitaplarının kullanım durumunun öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi. *KSU Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 227-260.
- Yıldırım, A. (2006). Yeni ilköğretim programına göre hazırlanmış hayat bilgisi ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Yıldırım, S. (2009) İlköğretim I. kademe matematik dersi öğretim programının kazanımlar boyutunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Yıldızlar, M. (2018). *Yapılandırmacı öğretimde matematik problemlerini çözebilme yöntemleri*. Ankara: PegemAkademi
- Yiğitarıslan, G. (1995). Öğretmen ve öğrenci gözüyle ders seçme ve kredi sistemine göre tarih 1. ders kitabının değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- YÖK / Dünya Bankası. (1999). MEGP doktora bursiyerleri tez özetleri, YÖK Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara.

EKLER

Ek 1. Matematik Ders Kitaplarını Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirme Anketi

Değerli Meslektaşım,

Bu anketin amacı, ilkokul Matematik ders kitaplarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler sorulmaktadır. İkinci bölüme ait diğer bölümlerde yer alan sorular ders kitaplarının taşıdığı nitelikleri ölçmeye yöneliktir. Elde edilecek bilgiler sadece çalışma için kullanılacak olup başka kişi veya kurumlarla paylaşılmayacaktır. Anket 5 seçenekli olup her seçenek aşağıdaki gibi numaralandırılmıştır.

1 Kesinlikle Katılmıyorum, 2 Katılmıyorum, 3 Kararsızım, 4 Katılıyorum

5 Kesinlikle Katılıyorum

Size en uygun seçeneğe (X) işareti koyunuz. Araştırmanın sağlıklı bir sonuca ulaşması vereceğiniz içten yanıtlarla olanaklı olacaktır. Vereceğiniz bilgiler kimseye açıklanmayacak, bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Anketi yanıtlayarak araştırmaya sağlayacağınız değerli katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Ruhi BURSA

Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

1. BÖLÜM

Cinsiyetiniz:

☐ Kadın ☐ Erkek

Öğretmenlikteki Çalışma Yılıınız:

☐ 0-5 Yıl , ☐ 6-10 Yıl, ☐ 11-15 Yıl, ☐ 16-20 Yıl, ☐ 21 Yıl Ve Üzeri

Okuttuğunuz Sınıf Seviyesi:

☐ 1. Sınıf, ☐ 2. Sınıf, ☐ 3. Sınıf, ☐ 4. Sınıf

Öğrenim Durumunuz:

☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora

2.BÖLÜM

Kitabın Biçimsel Özellikleri

	1	2	3	4	5
1. Kitabın kapağı ilgi çekicidir.					
2. Kitabı destekleyen yardımcı bir araç vardı.(CD, kaset gibi)					
3. Kapak kartonu kalitelidir.					
4. Kapağın ön arka ve sırt kısmı bir bütünlük içinde tasarlanmıştır.					
5. Kapak tasarımı içeriği yansıtmaktadır.					
6. Kapak kitap ile ilgili bilgileri içermektedir.					
7. Her bölüm için ilgili bölüm başlıkları hazırlanmıştır.					
8. Kitabın boyutları öğrenci düzeyine uygundur.					
9. Kitap estetik ve albenisi vardır.					
10. Kitabın askı kalitesi yeterlidir.					
11. Kitabın cildi kaliteli ve sağlamdır.					
12. Kitabın kâğıt kalitesi yeterlidir.					
13. Kitabın dokusu pürüzsüzdür.					
14. Yazı (punto) büyüklüğü sınıf seviyesine uygundur.					
15. Kitapta kullanılan yazı tipi, kolay okunabilir ve sadedir.					
16. İçindekiler bölümü ilgi çekicidir.					
17. İçindekiler bölümü işlevseldir.					

18. Sözlük kitapta yer alan yeni kavramların tümünü kapsamaktadır.					
19. Kaynakça bölümü yeterlidir.					
20. Kenar boşlukları ve satır araları yeterlidir.					
21. Konulardaki önemli bilgiler öğrencinin dikkatini çekecek şekilde düzenlenmiştir.(Koyu harfle yazma, italik yazma, altını çizme gibi.)					
22. Ders kitabında başlıklar ilgi çekici ve anlaşılırdır.					

Kitabın İçerik Özellikleri

	1	2	3	4	5
1. Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları ve ilkeleri ile tutarlıdır.					
2. Ders kitabı ilgili Matematik Dersi programına uygundur.					
3. Milli ahlaki, insani ve kültürel değerlerle tutarlıdır.					
4. Dersin kazanımları ile tutarlıdır.					
5. Öğrencinin günlük yaşantısına uygundur.					
6. İçerikte güncel bilgiler yer almaktadır.					
7. Matematik dersinin diğer derslerle ilişkisine yer verilmiştir.					
8. Öğrencinin ilgisini çekebilecek niteliktedir.					
9. Kullanılan kavramlar sınıf seviyesine uygundur.					
10. Kullanılan dil sınıf seviyesine uygundur.					
11. Kitaptaki metinler öğrenme ilkelerine uygundur.					
12. Gereksiz bilgi ve fazla ayrıntı yoktur.					
13. Konuların bilimsel geçerliliği vardır.					
14. Metinler konu ile tutarlıdır.					
15. Ünitelerin işlenişinde öğrencilerin gelişim basamakları ilgi, yetenek ve gereksinimleri dikkate alınmıştır.					
16. Üniteler öğrencilerin kişilik gelişimine katkıda bulunacak şekilde düzenlenmiştir.					
17. İçerikte öğrenmeyi kolaylaştıracak örneklere yer verilmiştir.					
18. Atatürk ilke ve inkılapları ile tutarlıdır.					
19. Ünite konuları öğrencilerin problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme vb. yeteneğini geliştirecek niteliktedir.					
20. İçerikte matematik alanındaki yeni gelişmeler bulunmaktadır.					
21. Öğrencilerin gelişim düzeylerine (bilişsel, sosyal, duygusal, psiko-motor) uygundur.					
22. Her konu ile ilgili yeterli kapsamda bilgi verilmiştir.					
23. Verilen örnekler öğrenci seviyesine uygundur.					
24. Ders kitabı konu sıralamaları basitten karmaşığa bir sıra izlemektedir.					
25. Ders kitabı konu sıralamaları bilinende bilinmeyene bir sıra izlemektedir.					
26. Yazım ve noktalama hatası bulunmamaktadır.					
27. Bir önceki sınıfın konuları ile bağlantılıdır.					
28. Bir sonraki sınıfa hazırlık niteliğindedir.					
29. Konunun öğrenilmesi için gerekli ön şart niteliğindeki temel bilgi ve becerileri içermektedir.					
30. Ders kitabı, konularla ilgili olarak öğrencilerin kendilerinin okul dışında da yapabilecekleri aktiviteleri içermektedir.					

Alıştırma Ve Değerlendirme

	1	2	3	4	5
1. Her bölüm için yeterince alıştırma ve değerlendirme soruları vardır.					
2. Ünite hazırlık çalışmaları, öğrencinin hazırlık yapması bakımından yeterlidir.					
3. Hazırlık çalışmaları öğrencilerin araştırma, inceleme, deney ve gözlem yapmaya teşvik eder.					
4. Hazırlık çalışmaları öğrencilerin bilgi ve beceri birikimine uygundur.					
5. Kitaptaki alıştırmalar tam ve doru olarak verilmiştir.					
6. Kitapta zaman zaman öğrencilerin eski konuları ve bilgilerini hatırlamalarını ve bunları kullanmalarını sağlayıcı araştırmalar vardır.					
7. Kitapta alışılmış (rutin) ve rutin olmayan problemlere aynı ölçüde yer verilmiştir.					
8. Öğrencilerin kendilerini yada birbirlerini değerlendirmelerine ilişkin tekniklere yer verilmiştir.					
9. Örnek soru ve araştırmalar ezbere dönük değildir.					
10. Kitaptaki sorular ölçme ve değerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır.					
11 Değerlendirme sorularında kapsam geçerliliği sağlanmıştır.					
12. Değerlendirme soruları öğrencileri düşünmeye ve yaratıcılığa sevk etmektedir.					

Kitapta kullanılan grafik, şekil, fotoğraf vb.	1	2	3	4	5
1. Öğretim programına uygundur.					
2. Öğrenci seviyesine uygundur.					
3. Metin içeriklerine uygundur.					
4. Gerekli yerlerde kullanılmıştır.					
5. Yapılan çizimler doğrudur.					
6. Öğrencinin ilgisini çekecek niteliktedir.					
7. Konuları açıklamakta yeterlidir.					
8. Görsel araçların altındaki açıklamalar konuya uygundur.					
9. Numaralandırma yapılmıştır.					
10. Uygun renkler kullanılmıştır.					
11. Sayfa düzeni aracın işlevini yerine getirmesine ortam hazırlayıcıdır.					
12. Baskı kalitesi oldukça iyidir.					

Kitabın Görsel Özellikleri

Öğrenci Çalışma Kitabı

	1	2	3	4	5
1. Öğrenci çalışma kitabı ders kitabıyla tutarlıdır.					
2. Öğrenci çalışma kitabındaki sorular basitten zora doğru gitmektedir.					
3. Öğrenci çalışma kitabında gereğinden fazla soru ve alıştırmalar yer verilmemiştir.					
4. Öğrenci çalışma kitabında farklı türde soru stilleri kullanılmıştır.					
5. Öğrenci çalışma kitabında sadece sorulara değil, oyunlara, bulmacalara vb. eğlenceli etkinliklere yer verilmiştir.					
6. Renkli ve çekicidir.					

Ek 2. Araştırma İzni

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-36648235-605.01-25831765

01/06/2021

Konu : Araştırma ve Uygulama izni

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a)Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün 28.04.2021 tarihli ve E.2100117047 sayılı yazısı.
b)Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün 29.04.2021 tarihli ve E.2100118434 sayılı yazısı.
c)Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün 29.04.2021 tarihli ve E.2100118436 sayılı yazısı.
d)Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğünün 30.04.2021 tarihli ve E. 53614351 sayılı yazısı.
e)Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün 03.05.2021 tarihli ve E.2100122833 sayılı yazısı.
f)Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörlüğünün 06.05.2021 tarihli ve E.74074288 sayılı yazısı.

İlgi yazılar gereği: 1) Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Elif DOĞAN'ın, Prof. Dr. Aslan GÜLCÜ'nün danışmanlığında; "Birleştirilmiş Sınıflarda Dinamik Öğrenme Nesneleriyle Matematik Öğretimi" konulu araştırma ve uygulama çalışması,

2)Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Buket Serpil KURT tarafından; "Okul Öncesi Eğitiminde Dinamik Matematik Öğrenme Nesnelerinin Kullanılması" konulu araştırma ve uygulama çalışması,

3)Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Şeyma TERZİ'nin; "Öğretmenlik Mesleğine İlişkin İmajın Öğretmenler ve Okul Yöneticileri Açısından İncelenmesi" konulu araştırma ve uygulama çalışması,

4)Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ruhi BURSA'nın, Doç.Dr. Yasin GÖKBULUT'un danışmanlığında; "İlköğretim 1,2,3 ve 4. Sınıf Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Beklenti, Görüş ve Değerlendirmeleri" konulu araştırma ve uygulama çalışması,

5) Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Saadet Esra ÖZDEMİR tarafından; "Hayat Bilgisi Dersinin Eğitsel Oyunlarla İşlenmesinin, Öğrencilerin Akademik Başarı, Tutum ve Motivasyon Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi" konulu araştırma ve uygulama çalışması,

6) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Meliha ARSLAN tarafından; "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin İnternet Kullanım Uygulamaları Buna Dair Görüşleri" konulu araştırma ve uygulama çalışması için izin talebinde bulunulmuştur.

İlgi yazı ve ekleri, Bakanlığımızın 21.01.2020 tarihli ve E.1563890 (2020/2) sayılı genelgesi çerçevesinde Komisyonumuzca incelenmiş olup; "Araştırmaların, Eğitim Öğretim Faaliyetlerini Aksatmayacak Şekilde, gönüllük esasıyla ve varsa veli onay belgesinin onaylatılması" ve komisyon kararlarında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak isimleri belirtilen okullarda uygulama ve anket çalışmasının yapılması, yapılan çalışmaların sonuçlarının birer örneğinin Müdürlüğümüz, Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü (AR-GE Birimi)'ne gönderilmesi ve çalışmaların bir eğitim öğretim yılını kapsayacak şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Salih KAYGUSUZ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
Uğur KÖROĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: İlgî Yazılar (6 adet dosya)

bu belge dijital olarak elektronik imza ile onaylanmıştır

Adres : Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM
Bilgi için Ar-Ge Birimi
E-Posta : erzurummeb@meb.gov.tr İnternet Adresi : arge25@meb.gov.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Kep Adresi : meb@tr01.k
Telefon No : 0 (442) 234 48 00 / 179 Faks : 0 (442) 235

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 79db-946C-343a-bcc4-2898 koda ile teyit edilebilir.

